

WIJ

Een uitgave van het
Vlaams Pers-, Radio- en
TV-instituut v.z.w.

Hoofredacteur:

Maurits van Liedekerke

Redacteurs:

Tom Serkeyn
Peter Dejaegher

Sekretariaat:

Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abbonemen-
ten, publiciteit en redactie op prk.
000-0171139-31 van WIJ, Bar-
rikadenplein 12, 1000 Brussel

Tel. 02/219.49.30

Fax: 02/217.35.10

Jaarabonnement 1.200 fr.

Halfjaarlijks 700 fr.

Driemaandelijks 400 fr.

Los nummer 33 fr.

Verantwoordelijk uitgever:

Bert Anciaux,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:

Karel Severs, tel. 02/219.49.30,
toestel 231
(s' voormiddags) of privé,
Alsembergsesteenweg 797,
1653 Dworp.
Tel. 02/380.04.78.

VVB-KONGRES OVER

DE PRIJS VOOR
VLAAMSE STAAT
MET BRUSSEL

In Antwerpen kongresseerde de Vlaamse Volksbeweging over het thema Brussel en/of. Zoals bekend is de VVB een grote pleitbezorger van de Vlaamse onafhankelijkheid. Als het de bedoeling was de Vlamingen ervan te overtuigen dat Vlaanderen Brussel niet zal verliezen wanneer het de onafhankelijkheid uitroept, is de VVB in haar opzet mislukt. Het blijft nog steeds een vraagteken of de VVB-stelling klopt dat de Brusselaars voor Vlaanderen zullen kiezen indien België geen alternatief meer is. Maar de VVB-leiding slaagde er wel in haar achterban diets te maken dat Brussel niet zomaar deel zal uitmaken van het onafhankelijk Vlaanderen. De Vlamingen zullen daar een prijs voor moeten betalen.

Bijna 400 VVB-ers, met onder hen ook VU-senator Jan Loones en tal van VU-kaderleden (naast veel talrijker opgekomen Vlaams Blok-mandatarissen) kwamen naar Antwerpen om er na te denken over de vraag of

Brussel in de hypotese van de Vlaamse onafhankelijkheid voor Vlaanderen zal willen kiezen. De VVB is hiervan overtuigd. Meer nog, er moet spoed gezet worden achter het separatisme, want in de huidige om-

gevoerd. Men wou de Vlaamse beweging treffen en liefst definitief.

De VNOS-uitzending en de bijlage werden samengesteld door mensen die niet bij de feiten waren betrokken, de aanpak is dan ook enigszins anders dan wanneer medespelers dat zouden hebben gedaan. Maar allen die meegewerkt hebben waren met de intentie bezield dat het 50 jaar na de gebeurtenissen zo niet meer verder kan. Er mag niets vergeten worden van de gruwel die het nationaal-socialisme over Europa en over een groot deel van de wereld heeft gebracht. Net zoals er niets mag vergeten worden van de ellende die de repressie zovelen heeft aangedaan.

In tal van landen hebben burgeroorlogen bevolkingen tegenover mekaar gezet, soms jarenlang. Het beste voorbeeld mag wel Zuid-Afrika heten waar het letterlijk tussen wit en zwart ging. Er is voor dit land geen toekomst wanneer Nelson Mandela én Willem-Frederik De Klerk mekaar amnestie zouden weigeren. Zo zal ook bij ons de toekomst bezwaard blijven wanneer „wit” en „zwart” mekaar niet wensen te vinden rond een vorm van verzoening. Vandaar dat voor een brede aktie

OP ZWART-WIT- DENKEN BOUW JE GEEN SAMENLEVING

DEZE WEEK EEN EKSTRA KATERN

standigheden gaat Brussel voor Vlaanderen onherroepelijk teloor.

Maar de gebalde samenvatting van deze stelling zoals kongresvoorzitter Jan Jambon ze verwoordde, „Om Brussel bij Vlaanderen te houden, moet België barsten”, snijdt slechts hoofdzakelijk bruin hout. De niet-overtuigden blijven ook na dit kongres twijfelen. De VVB heeft

wellicht overschot van gelijk door te pomen dat in de huidige Belgische staatkundige konstellatie Brussel (en Vlaams-Brabant) langzaam maar zeker teloor gaat voor Vlaanderen. Maar het is lang niet zeker of dit ook inhoudt dat het wegvallen van België voldoende zal zijn om Brussel voor Vlaanderen te laten opteren. En het is, mede in het licht van het in sneltempo op ons afkomende gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen, ook geen zekerheid dat een Vlaamse staat voldoende sterk zal zijn om de verfransing en europeanisering van Brussel een halt toe te roepen.

BRUSSELAARS VERLEIDEN

Vlaamse voormannen zoals VVB-voorzitter De Roover, OVV-voorzitter Jambon en Davidsfondsvoorzitter Van Gerven menen dat ze de Frans-talige Brusselaars zullen kunnen verleiden voor Vlaanderen te kiezen eens de hypotetische Vlaamse staat er is, door hen als minderheid garanties te geven, o.m. op cultureel en onderwijsvlak. We menen dat dit inderdaad een conditio sine qua non is, maar het zal o.i. zeker geen voldoende voorwaarde zijn.

De VVB leverde in ieder geval verdienstelijk werk door de onafhankelijkheidshypothese ook buiten het Vlaams Blok warm te houden en verder te onderbouwen. De VVB-leiding kiest bewust voor een realistische aanpak. Men wil de achterban niet wijsmaken dat de onafhankelijkheid uitroepen een fluitje van een cent zal zijn. Daar zal een prijs voor moeten betaald worden.

(Lees verder blz. 5)

HET ZWART-WIT-DENKEN VOORBIJ

Met een TV-uitzending en een bijzondere bijlage in dit weekblad plaatst de Volksunie het amnestie-debat opnieuw op de politieke agenda. Dit is niet de zoveelste proeve maar een bewust gekozen moment, de herdenkingen van de bevrijding van Europa liggen nog vers in het geheugen en in 1995 zal het definitieve einde van WOII herhaaldelijk in beeld worden gebracht.

Bovendien mag, hopen wij althans, eerlang het initiatief door de eerste minister beloofd verwacht worden.

WOII met zijn heldendaden én zijn misdaden die tijdens en na deze oorlog werden begaan blijft nog steeds de gemoederen beheersen. De stapels boeken, films en TV-programma's over het gegeven groeien nog steeds aan. Veel daarvan is snert, waardeloos en rommel; toch is de jongste tijd dank zij de gegroeide afstand tussen toen en nu ook zeer waardevol studiewerk over deze periode verschenen, ook in Vlaanderen.

Uit de geschiedenis van Vlaanderen en van het Vlaams-nati-

onalisme zijn de wereldoorlogen niet weg te denken. In de eerste groeide het verzet tegen een Belgische staat die Vlaamse soldaten als kanonnevlees behandelde, in de tussentijd organiseerde de spits van de Vlaamse beweging zich, in de tweede wereldoorlog hoopte men via de bezetter met de uitwassen van de Belgische staat af te rekenen. Het is niet ongewoon dat gemeenschappen het staatsverband waarin ze opgesloten zitten en waardoor ze gekleineerd worden via een of andere vorm van kollaboratie te bestrijden. Dat er achteraf een repressie uitbarstte om „terug te keren naar de normale toestand” is ook niet ongewoon.

Dank zij recent verschenen studies zijn wij in staat deze verwarde perioden beter te begrijpen en ons een oordeel te vormen over de politieke idealen die zoveel mensen naar de kollaboratie hebben gedreven. Vanuit kennis van de historische samenhang is het zoveel zinniger om over de drijfveren te oordelen én om een verklaring te vinden voor de hardnekkigheid waarmee de repressie werd uit-

■ De VUM stelt haar participatie van 45% in de VAR, die reclame werft voor de BRTN, te koop. Hierdoor wil de maatschappij die recent Het Volk overnam, de critici die vrezen dat er een te grote belangenvermenging ontstaan is (de VUM nam ook de VTM-aandelen van Het Volk over) van antwoord dienen.

■ In de Vlaamse Raad zei minister-president Van den Brande dat hij **informele kontakten** onderhoudt met de Franstaligen om de dialoog over de verdere staats-hervorming op gang te brengen.

■ De handelsrechtbank van Sint-Niklaas verklaarde Boelwerf Vlaanderen **failiet**. De vakkbonden blijven zich verzetten.

■ De voltallige Raad van Bestuur van de Kempense Steenkoolmijnen werd in staat van **verdenking** gesteld. De betichtingen slaan op de zaak Pieters De Gelder, de Super Club-affaire en wat snoepreisesjes.

■ VU-EP-lid **Vandemeulebroucke** ziet brood in het initiatief van VU-lid Coppieters. „Ja, dit moet het antwoord worden op rechts Vlaanderen”, zei de Oostendenaar aan De Standaard.

■ VU-kamerlid **Paul Van Grembergen** replikeerde dat de Volksunie net de wil had uitgedrukt het partijprogramma met de eigen identiteit en onder het eigen logo voor te leggen aan de kiezer. En het is aan de kiezer, en aan niemand anders, om te oordelen over de noodzaak democratische Vlaamsnationalisten af te vaardigen in de Vlaamse Raad, de Kamer en de Senaat.

■ Volgens Humo is minister **Delcroix** (CVP) wel degelijk eigenaar van een lussieuze villa in Bormes les Mimosas aan de Azurenkust. Hij zou de villa bovendien gedeeltelijk in het zwart betaald hebben, en ook op andere manieren fiscale fraude hebben gepleegd bij het verwerven van zijn buitenverblijfje.

■ De onderhandelingen over het **Map** heten in de ultieme fase te zitten. De Boerenbond reageerde weer eens furieus op een al bekende studie van de Vlaamse Milieumaatschappij die door de BRTN weer opgeduikeld werd. Die studie besloot dat de landbouwsektor bijna twee keer zoveel vervuult als de industrie en de huishoudens samen. Het Mest Akkieplan is bijgevolg een minimale must. Een nog niet eerder bekendgemaakt element uit de studie luidde dat de Waalse landbouwers zevenmaal meer mestheffing betalen dan de Vlaamse boeren.

■ De politiekommissarissen, hun adjunkten en de hoofdveeldwachters van Halle-Vilvoorde vragen de splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Aanleiding was een „zoveelste incident”, een uiteenzetting over snelrecht, enkel in het Frans.

AGALEV...

Met een ruime tweederde meerderheid kende het Agalev-kongres van Leuven alle zes de parlementsleden die in aanmerking kwamen (en daar ook om verzocht hadden) de uitzondering toe op het rotatieprincipe.

Dit principe houdt in dat een Agalev-mandataris na twee mandaten plaats moet ruimen voor nieuwe kandidaten. Het was de eerste keer in de geschiedenis van Agalev dat de rotatieregel echt nageleefd zou moeten worden. En hij werd meteen terzijde geschoven.

Het dispuut over de rotatie vormt het bewijs dat Agalev een politieke partij geworden is die zich voor haar functioneren is gaan enten op de andere politieke partijen. Agalev is geen traditionele partij, maar was het voorbije weekend toch bereid om politiek-traditionele overwegingen de doorslag te laten geven.

Die traditioneel-politieke argumenten houden zeer zeker steek: het wegroteren van een flink stuk parlementaire ervaring zou Agalev in de verschillende assemblees politiek gevoelig verzwakken. Enkele voor rotatie in aanmerking komende politici gaven de groene partij een aangenaam deskundig en gezaghebbend gezicht. En aan de rotatieregel hangt een geurtje van „koppensnellerij” en „ezelsstamp”.

...MINDER ANDERS

Nochtans maakte de rotatieplicht net één van de eigenschappen uit die Agalev onderscheidde van de andere politieke partijen. Wie zich in de groene beginjaren kandidaat stelde voor Agalev, verkozen geraakte, en dat exploit herhaalde, wist toch van die wisselplicht af? Hoe komt het dan toch dat wat in oorsprong als vernieuwend en fris geproklameerd en verdedigd werd, gaandeweg in vraag gesteld werd? Naarmate de rotatie een zwaard van Damocles werd boven het hoofd van steeds meer parlementsleden wees men steeds openlijker op de nadelen van de regel.

Is het dan toch zo dat politieke bedrijven onvermijdelijk een personenkweste is, met voorkeurstemmen, stemmentrekkers die daardoor ook de partij diensten bewijzen, ja zelfs persoonlijke campagnes, zoals het groene precedent „Vissen in de Schelde, Vogels in het stadshuis”? Door de niet-toepassing van de rotatieregel geeft Agalev de indruk dit toe te geven. De groene partij werd een tikje minder anders.

TAALEXAMENS

De Brusselse minister-president **Picqué** (PS) schreef een brief naar federaal minister van Binnenlandse Zaken **Vande Lanotte** (SP) met het dringende verzoek om bij premier **Dehaene** (CVP) te bemiddelen om de taalexamens te vergemakkelijken, of ze door het Brussels gewest te laten organiseren i.p.v. door het Vast Wervingssekretariaat.

Politieagenten in Brussel moeten nu slagen in een taalexamen

We hebben ons altijd afgevraagd wat zo'n "beau garçon" als Geert Versnick in de politiek deed. Tot het Gentse VLD-kamerlid in reuzegrote vierkleurenaffiches zelf het antwoord geeft: stemmen ronselen. Want daar gaat het bij politiek dienstbetoon, noem het dan een "ombudsdienst", toch om? Of brengt Versnick de politiek van Verhofstadt misschien dichtbij de burger

van niveau 2 (humanioraniveau). Tachtig procent van de kandidaten, zowel aan Nederlandstalige als aan Franstalige kant, zouden niet in dat examen slagen. Bij de Franstaligen slaagde recent één op negen in het examen (5 van de 45), bij de Nederlandstaligen lukten 3 van de 12 kandidaten. Dit heeft tot gevolg dat het hoofdstedelijk gewest op 1 augustus 1994 905 politieagenten en hulpagenten te kort kwam. Het probleem sleept al jaren aan.

De brief van Picqué bevreemdt, omdat gewestminister van Openbaar Ambt **Chabert** (CVP) onlangs een nieuw examensysteem voorstelde om het probleem het hoofd te bieden. Op het kabinet van Chabert had men van het initiatief van Picqué geen weet. Het kabinet van Picqué verantwoordde de demarche van de minister dan weer met de opmerking dat de examenresultaten te rampzalig zijn om op het systeem van Chabert te wachten.

Een versoepeling van de taalexamens in Brussel is niet aanvaardbaar. Brussel is een tweetalige stad. Het past dat wie zich in Brussel tot een openbare dienst of de politie wendt, in behoorlijk Nederlands of Frans te woord kan gestaan worden. Het humaniora-niveau is daarbij geen overdreven vereiste.

Een verlaging van dat niveau zal bovendien waarschijnlijk vooral de Nederlandstaligen in de hoofdstad benadelen. Het zijn immers de gemeentebesturen, vaak Franstalige bastions, die de politieagenten aanwerven. De kans dat deze gemeentebesturen politieagenten zouden aanwerven met een gebrekkige kennis van het Frans is vrij klein.

Gelukkig hield Vande Lanotte kordaat de boot (voorlopig) af. De minister stipt aan dat de bestaande taalwetten alleen het

VWS bevoegd verklaren voor taalexamens. Op het kabinet sluit men een aanvaardbare oplossing in de loop van de komende weken niet uit. Maar Vande Lanotte houdt vast aan het niveau 2 voor de Brusselse politie.

HUISARTS

De Vlaamse huisartsen komen in opstand. Drieduizend doktoortoren kwamen op een "Staten-Generaal" in Gent een eisenprogramma formuleren. De huisartsen zijn biezonder misnoegd over (het gebrek) aan belangenvertegenwoordiging bij de uitstippeling van het gezondheidsbeleid.

VU-ondervoorzitter en huisarts **Patrick Vankrunkelsven** liet weten dat hij de bezorgdheid van de artsen om tot een betaalbare en kwalitatief hoogstaande gezondheidszorg te komen deelt. „Zolang het gezondheidsbeleid echter wordt bepaald door een coalitie van Franstalige specialisten en de Christelijke Mutualiteiten zal daar echter weinig van in huis komen”, schrijft Vankrunkelsven. Hij vindt dat op lange termijn het zwaartepunt van de besluitvorming in het Vlaamse parlement moet komen.

De VU zal eerstdaags een wetsvoorstel indienen, kondigde Vankrunkelsven aan, om op korte termijn de vertegenwoordiging binnen de zgn. „medicomutualistische commissie” te herzien. Er moet een duidelijke aanwezigheid van Vlaamse artsen enerzijds, en huisartsen anderzijds komen.

Vankrunkelsven wil de vertegenwoordiging van de artsen als volgt herzien: vertegenwoordiging per taalgroep op basis van de bevolkingscijfers; huisartsen en specialisten moeten binnen elke taalgroep de helft van de

vertegenwoordiging uitmaken; en deze vertegenwoordiging moet het resultaat zijn van verkiezingen, waarbij huisartsen en specialisten op aparte lijsten staan.

Ook de Vereniging Vlaamse Ziekenfondsen ondersteunt de opstand van de huisartsen. De VVZ vindt volgende eisen van de huisartsen *meer dan gerechtvaardigd*: artsenverkiezingen met representatieve vertegenwoordiging; echelonnering van de gezondheidszorg (verplichting om eerst een huisarts te consulteren vooraleer naar de specialist te stappen); maatregelen tegen de plethora (het teveel) aan huisartsen; verwerping van de huidige akkreditering en het huidige streepjescode-systeem. De VVZ is verheugd dat de overgrote meerderheid van de Vlaamse huisartsen en hun verantwoordelijken zich duidelijk uitspreken voor de kommunautarizing van de unitaire ziekteverzekering en de gezondheidszorg.

MILIEUTAKS

Namens het partijbestuur van de VU toonde voorzitter **Bert Anciaux** zich ontstemd over de problemen met de invoering van de milieutaks op drankverpakkingen. *Het nieuwe uitstel waarmee de regering op de proppen komt, is in strijd met het politiek akkoord dat de Sint-Michielspartners sloten*, zegt Anciaux. *Dit getuigt van een ontstellend gebrek aan politieke deontologie.*

Eerder had ook Agalev al geprotesteerd tegen het uitstel voor de milieutaks. De VU stelde verder vbast dat er niet alleen aan de uitvoeringsdata geprutst wordt, maar dat ook belangrijke principes ondermijnd worden. *Het gelijkschakelen van recycling aan hergebruik wijst er op dat de industriële be-*

langenlobby's het pleit aan het winnen zijn, besluit Anciaux.

VOEREN

De gemeente Voeren moet de Vlaamse gemeenschap 15 miljoen frank terugbetalen. Het gaat om onterecht geïnde toelagen voor de Franstalige afdeling van de gemeentelijke basisschool. De Franstalige meerderheid had het Franstalig onderwijs in deze school stopgezet en de gebouwen verhuurd aan de Action Fouronnaise die er een privéschool inrichtte, openlijk gesteund door de Franse gemeenschap. Toen *Elio Di Rupo*, de huidige federale PS-vicepremier, nog minister van Onderwijs was in de Franse gemeenschapsregering, kwam hij de school inwijken.

Happart veranderde de gemeentelijke school in een privéschool, ontsloeg de leerkrachten, en nam slechts deze op nieuw in dienst die onvoorwaardelijke trouw aan de Action Fouronnaise beloofden. Het personeel protesteerde, maar Happart zette niettemin door. De krant *De Standaard*, die het bericht bracht, meent dat het zetelverlies van Happart op 9 oktober met zijn optreden in dit dossier te maken heeft.

De Vlaamse gemeenschap eist nu de vijftien miljoen frank terug die sedert de wijziging tot privéschool gestort werd, omdat het geen Vlaamse school meer is. Het is eigenlijk al een grove stommiteit dat de Vlaamse gemeenschap in eerste instantie wel geld heeft overgemaakt aan een Waalse privé-school, en dat geld nu moet terugvorderen.

Het valt zo te voorspellen met welke spoed de Happart-meerderheid dit geld zal teruggeven.

Retour à Liège heeft intussen de kandidatuur van José Happart als burgemeester voor Voeren voorgedragen.

HST

De Franstaligen in België nemen het niet wanneer de federale premier hen op de vingers tikt. *Debaene* had in een RTBF-uitzending de Waalse regering in het dossier van de HST een onverantwoord optreden verweten, omdat zij weigert bouwvergunningen uit te reiken voor een deel van het tracé op Waals grondgebied. De verdraging die de afwerking van de lijn naar Frankrijk nu al opgelopen heeft, kost de NMBS aan gemiste inkomsten en te betalen boeten nu al 4,5 miljard frank, meldde de *Financieel Economische Tijd*. De Waalse regering kreeg de onvoorwaardelijke steun van federaal minister *Debousse* (PS).

Is dit niet hemeltergend? De Waalse regering werkt de financiële ondergang van de NMBS in de hand, omdat zij het Waals belang in deze staat als absolute prioriteit beschouwt waar al het overige aan ondergeschikt is. Zij wordt daarvoor door de eerste minister van België, die de verdraging bij zijn Europese collega's mag gaan uitleggen en vervolgens subsidies moet gaan bedelen voor een traject waarvoor Waalse vergunningen ontbreken, berispt. En wie roept moord en brand? De Waalse veroorzakers van de

verdraging, gesteund door een Luiks federaal minister.

De Waalse regering vindt dat ze nog geen duidelijke garanties heeft dat ook het hst-stuk van Brussel via Luik naar Duitsland er komt. Het is vooral dit hst-tracé dat de Walen verwezenlijkt willen zien. Ze willen een stopplaats in Luik, een verbinding met andere grote Waalse steden, en een Waals deel van de koek om het nieuwe spoormaterieel te bouwen.

Het Luikse tracé werd nochtans nooit in vraag gesteld. De start van de werken voor de tunnel in Bierbeek is volgens de NMBS de beste garantie dat deze lijn er effectief zal komen. De tunnel zal zo'n drie miljard frank kosten, drie keer zoveel als het ambitieuze Vlabinvest-programma voor de sociale woningbouw in Vlaams-Brabant waarmee de Vlaamse regering de woonproblematiek daar het hoofd wou bieden. En hoewel de NMBS grote opdrachten openbaar en Europees moet aanbesteden, heeft Acec Transports al een stuk van het kontrakt Parijs-Brussel-Keulen-Amsterdam op zak. De aansluiting van de "andere grote Waalse" steden (Bergen, Charleroi en Namen) op het hst-net is nog niet zeker. Maar welke grote Vlaamse steden buiten Antwerpen krijgen hst-aansluiting?

Volgens de PS "is Dehaene niet de premier van alle Belgen". Maar de Walen mogen wel met het NMBS-geld van alle Belgen (dus vooral de Vlamingen) rotzooien? De zure oprisping van de premier aan het adres van de Waalse regering was meer dan verantwoord.

VERZOENING

Hoe is het in godsnaam mogelijk? 50 jaar na de feiten, 50 jaar na een verschrikkelijke wereldbrand, worden we nog altijd gekonfronteerd met diepe tegenstellingen, blijft haat het winnen op begrip.

Mijn generatie heeft het niet meegemaakt. De Nazi-dictatuur was een verschrikking. De repressie ongemeen hard, onbillijk en anti-Vlaams.

Nu moet er eindelijk een einde komen aan die diepe wonden! Als we ons nieuwe Vlaanderen willen bouwen moeten we de hypoteek lichten. Wit en zwart moeten nu maar eens eindelijk het eigen gelijk, eerlijk en zonder schroom, kunnen overstijgen. Daarom moet er amnestie komen, of noem het eersherstel of verzoening.

Waar het op aankomt is dat we elkaar terug in de ogen durven kijken. Waar het op aankomt is dat de generaties die het zelfstandige Vlaanderen concrete inhoud zullen geven de geschiedenis niet vergeten maar wel vergeven.

Want ondertussen speelt onder onze ogen de Bosnische schande zich af. NAVO, EU, KVSE, Veiligheidsraad en al die andere dure internationale organisaties bewijzen dag na dag hun manifeste

onwil en onmacht om voor echte oplossingen te zorgen.

Hoe kunnen we elders echte vrede brengen als we er zelf niet in slagen vrede te sluiten?

Bert Anciaux

Bert Anciaux
Algemeen voorzitter VU

WATERVERDRAGEN DANKZIJ FEDERALISERING BELGIE

Op 17 januari 1995 zal het verdrag over de verdieping van de Westerschelde in Antwerpen plechtig worden ondertekend, samen met verdragen over de bescherming van de Maas en de Schelde, over de afvoer van het Maaswater en over het Schelderegiment. Nederland en Vlaanderen zijn het verleden week eens geraakt in het al jaren aanslepende dossier van de Waterverdragen. Over deze verdragen wordt al sedert 1969 onderhandeld. Op 17 januari zal ook een geactualiseerd cultureel verdrag tussen Vlaanderen en Nederland gesloten worden.

De Vlaamse minister-president *Van den Brande* en de Nederlandse premier *Kok* stelden op een gezamenlijke perskonferentie in Den Haag nog ander goed nieuws in het vooruitzicht. Vlaanderen en Nederland willen nauwer samenwerken op het vlak van milieu, ruimtelijke ordening, openbare werken, vervoer, economie en werkgelegenheid, welzijn en technologie, onderwijs en onderzoek. Ook de grensoverschrijdende samenwerking op provinciaal en gemeentelijk niveau zal gestimuleerd worden.

Het was echter vooral het verdrag over de uitdieping van de

Westerschelde waar Vlaanderen vragende partij was. De kosten belopen meer dan 10 miljard frank, plus één miljard frank onderhoudskosten per jaar. Vlaanderen zal hiervan zo'n 80% voor z'n rekening nemen.

De Schelde zal uitgediept worden vanaf een eind voor de Belgische kust tot aan de Zandvlietsluis, een traject van 120 kilometer. Volgend jaar al zouden duikers aan het werk gaan, en start men de opruiming van scheepswrakken uit de oorlog en andere obstakels. En ook het baggerwerk moet dan al een aanvang kennen, zodat na een jaar al 3 voet (cirka een meter) slib uitgebaggerd is. Het is de bedoeling dat Antwerpen vanaf 1998 in één getijde bereikbaar is voor massagoedschepen met een diepgang van 14,65 meter (48 voet), containerschepen met een diepgang van 13 meter (43 voet), en tij-ongebonden bereikbaar is voor schepen van 38 voet (11,6 meter).

De Westerschelde moet uitgediept worden om de steeds groter wordende containerschepen toe te laten Antwerpen zonder verdraging te bereiken. Containers worden in het maritiem verkeer steeds belangrijker. Ze maken in Antwerpen nu al de helft uit van

de aanvoer van stukgoederen. Momenteel moeten veel schepen wachten op de hoogwaterstand, wat zeer kostelijk is. Een wachttijd van een uur voor een groot containerschip kost gemiddeld 34.000 frank per uur. Het besluit is snel getrokken: zonder uitdieping van de Schelde kan men Antwerpen in dit tijdperk van genadeloze concurrentie afschrijven als wereldhaven.

Het knelpunt van de hoge snelheidstrein werd eveneens gedeblokkeerd. Er komt een ambtelijke commissie die de mogelijke tracés tussen Antwerpen en Rotterdam zal onderzoeken. Vlaanderen is voorstander van het tracé langs de Havenweg. Nederland verkiest echter het tracé langs de E19. Tegen het voorjaar van 1996 zal ook deze knoop doorgehakt worden, zodat de hogesnelheidslijn tegen 2003-2005 in gebruik genomen kan worden.

Een Vlaamse krant schreef dat de Nederlandse premier *Wim Kok* voor zijn deblokking van de Waterverdragen „de eeuwige Vlaamse vriendschap verdiend heeft, en een standbeeld op de Grote Markt”. Zonder zo ver te willen gaan willen we graag de verdienste van de socialist *Kok* erkennen.

Maar ook de architecten van de staatshervorming van '89 en het Sint-Michielsakkoord mogen een pluim op de hoed steken. Het uitblijven van de Waterverdragen was immers ook een gevolg van het feit dat België minder ijverig een overeenkomst met Nederland nastreefde. Interne kommunautaire naijver, want de Walen lagen van die Waterverdragen veel minder wakker dan de Vlamingen, zeker wanneer de Nederlanders de vervuiling van de Maas aan het dossier koppelden, bemoeilijkte jarenlang de onderhandelingen.

Dankzij de staatshervorming van '89 en het Sint-Michielsakkoord kreeg het Vlaams gewest autonoom verdragsrecht en enkele belangrijke bevoegdheden zoals openbare werken en milieu. De VU mag fier zijn dat de partij deze hervormingen mee hielp realiseren.

Dankzij de omvorming van België moest Vlaanderen bij de verdediging van zijn belangen geen rekening meer houden met Waalse onwil over de zuivering van het Maaswater. Toen Wallonië onder Europese druk toegaf, kwam Nederland met het hst-traject als wisselmunt voor de verdieping van de Schelde aan-
draven. Waarop Vlaanderen

het waterzuiveringsakkoord weigerde te tekenen.

De staatshervorming gaf Vlaanderen echter sterkere vleugels om met Nederland te onderhandelen. En het nieuwe paarse kabinet in Den Haag liet al gauw merken dat het bereid was om zaken te doen. Het jonge gewest en de buurstaat toonden zich voldoende wijs om geen jaren meer te wachten om de zaak te deblokken. Vlaanderen gaf zijn koppeling van de Scheldeverdieping aan de waterzuivering op, Nederland gaf zijn koppeling van het hst-traject aan de Scheldeverdieping op. Al vorige maand kwamen Kelchtermans, bevoegd voor de Vlaamse openbare werken, en de Nederlandse minister *Jorritsma*, bevoegd voor verkeer en waterstaat, overeen om waterverdragen en hst-traject van elkaar gescheiden te houden. Er werd afgesproken dat men een strikt tijdschema zou volgen voor de keuze voor het traject van de HST. Een ambtelijke commissie zal deze keuze richting geven op basis van een gemeenschappelijk en grensoverschrijdend onderzoek van beide trajecten en hun planologische en milieu-effecten.

(pdj)

DOEK OVER VLAAMSE SCHEEPSBOUW

Het faillissement van de Boelwerf was de voorbije week het gespreksonderwerp. In de Senaat interpeleerde Nelly Maes de minister van Tewerkstelling en Arbeid Miel Smet over eventueel te nemen sociale begeleidingsmaatregelen. „In 1992 werd de Boelwerf failliet verklaard en startte Boelwerf-Vlaanderen. Deze is er niet in geslaagd de zeescheepsbouw opnieuw rendabel te maken. Wel werd het orderboek afgewerkt. Ondanks de vereffeningspogingen werd gisteren het faillissement uitgesproken. Dit is een zware klap voor alle werknemers en de hele streek. Meteen valt het doek over de Vlaamse scheepsbouw en één van de nationale sectoren. Vele toeleveringsbedrijven zullen mee het slachtoffer worden, onder wie 1.100 scheepsbouwers. Die rekenen erop behandeld te worden zoals andere werknemers die werden ontslagen bij sluitingen van nationale sectoren, zoals de mijnbouw.”

Er rijzen vele vragen. Zal het Fonds voor Sluiting van Ondernemingen onmiddellijk vergoedingen uitkeren? Zo ja, wanneer zal dat gebeuren? Welke sociale begeleiding zal er zijn parallel met het miljoen dat elke mijnwerker kreeg? Is bruggpensioen op 55 jaar mogelijk? Zullen ook werknemers van toeleveringsbedrijven sociale maatregelen krijgen? Doch minister Smet gelooft nog steeds in een overname.

Senator Maes gelooft niet in een overname. „De arbeiders hebben ongeveer 1 miljard ingeleverd. Zij verwachten meer dan gewone begeleidings- en kontraktuele vergoedingen. Zal de Vlaamse regering snel over de brug komen met vergoedingen die vergelijkbaar zijn met

Nelly Maes: „De Boel-arbeiders rekenen erop behandeld te worden zoals andere werknemers die werden ontslagen bij sluitingen van nationale sectoren, zoals de mijnbouw.”

degene die werden betaald in de mijnbouw? Ik vrees dat het Fonds voor de Sluiting van Ondernemingen niet alle problemen kan oplossen.” Tot zover VU-senator Nelly Maes.

SZ ONDOORZICHTIG

Naar jaarlijkse traditie staat het ontwerp van wet betreffende de

sociale en andere bepalingen op het parlementaire menu. Senator Jos Truyen liet een kritisch oog vallen op dit regeringsontwerp. „Ondanks de vele beloften van de regering om de Sociale Zekerheid te hervormen, vervalt men in de oude gewoonten. Overschotten in de ene sektor worden overgeheveld daar waar er tekorten zijn. Ik denk

aan de bedragen van de kinderbijslagen, de arbeidsongevallen en de beroepsziekten die worden toegekend aan de rijksdienst voor pensioenen. Dit systeem roept vragen op. Het zou beter zijn om voor de sectoren die verlies maken de bijdragen aan te passen.

Daarom denkt de VU aan een grondige hervorming van de Sociale Zekerheid die nauwer aansluit bij de socio-kulturele realiteit. Kinderbijslagen en gezondheidszorgen zijn een recht voor iedereen. Het gaat ten andere om gemeenschapsbevoegdheden.

BASISPENSIOEN

Voor de pensioensektor is een grondige structurele aanpak nodig. Wij denken aan de invoering van een basispensioen waarvan de financiering moet gebeuren uit algemene middelen, gekoppeld aan een geplafonneerd surplus afhankelijk van de duur van de loopbaan.

Wij menen ook dat zowel de regelgevende, de uitvoerende als de

financiële bevoegdheid voor een bepaalde sektor aan eenzelfde overheid moet toekomen. In die zin is een federalisering van de Sociale Zekerheid onafwendbaar. Wat de tewerkstelling betreft menen wij dat de harmonisering van verschillende maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid in één banenplan een goede zaak is.

Toch één van de nadelen is dat jongeren één jaar werkloos moeten zijn alvorens zij een job krijgen. Ondanks het jongerenbanenplan en de arbeidsherverdeling die daaruit moet voortvloeien zijn er dat veel minder...

In een aantal andere sectoren moet daarom dringend werk gemaakt worden van de arbeidsduurvermindering. Het recht op loopbaanonderbreking moet daarom grondig uitgebreid worden.” Tot zover senator Truyen.

(gc)

DE MONOPOLIEPOSITIE VAN TRACTEBEL IN DE ENERGIESEKTOR

De Volksunie kan zich achter de oproep scharen om alle mogelijke politieke middelen aan te wenden om de monopoliepositie van de Frans-Belgische energiehouding Tractebel in de energiesektor aan te pakken. Op een sluike manier wil men de gemeenten en de interkommuna-

les betrekken in een Vlaams-onvriendelijke alliantie met Tractebel. Deze onderneming is allesbehalve Vlaams verankerd. Uiteindelijk zal een monsterverbond van de Vlaamse gemeenten met Tractebel (o.a. in Distrigas) zich zelfs keren tegen de versterking van de Vlaamse economische macht. Bovendien dreigt de gemeentelijke autonomie ondergraven te worden door fundamentele beslissingen over de productie, transmissie en distributie van energie afhankelijk te maken van de welwillendheid van de Tractebel-top. ACW-voorzitter Theo Rombouts merkte reeds na de overname van de Société Générale op dat de beslissingsmacht over de strategische energiesektoren zich in Parijs situeert.

Het is de hoogste tijd om weerwerk te bieden aan de Franse greep op de energievoorziening in Vlaanderen. De nieuwe gemeenteraden moeten hun autonomie veilig stellen en de interkommunales uit de Franse invloedssfeer loswaken. Dat laatste kan niet door de Vlaamse interkommunales te laten participeren in Distrigas en hen dus te koppelen aan Tractebel. Eigenlijk zou het aangewezen zijn om ook de gemeentelijke concessies met elektriciteitsproducent Electrabel te herzien.

Samengevat: Tractebel misbruikt de Vlaamse gemeenten om de economische machtspositie van Frans-Belgische groepen te versterken en de nutsvoorzieningen in Vlaanderen te ontankeren.

Het was kamerlid Jan Caudron die namens de VU de stemverklaring verwoordde. De motie die door Jos Geysels (Agalev) was voorgelegd kreeg 56 stemmen voor en 83 onthoudingen. CVP en SP onthielden zich massaal.

R.Asmus

BHOPAL

In een steeds langer wordende namenrij van chemische rampen neemt het Indiase stadje Bhopal een wel gruwelijke plaats in. Zaterdag was het tien jaar geleden dat uit de ondergrondse reservoirs van de chemische fabriek Union Carbide een giftige gaswolk ontsnapte en 6.500 mensen het leven ontnam, ter plekke. Enkele tienduizenden werden zwaar verbrand en 200.000 anderen voor het leven verminkt, van binnen en van buiten.

Toen de wolk ontsnapte verstikten honderden onmiddellijk, voor de anderen volgt de dood met horten en stoten. Tot op vandaag. Zij hebben tuberculose of kankeren langzaam weg.

Union Carbide was een Amerikaans bedrijf dat uiterst giftige pesticiden produceerde. De grote baas, Warren Anderson, maakte zich onmiddellijk na de ramp uit de voeten, tegen hem was een aanhoudingsbevel wegens moord uitgevaardigd. Maar Anderson zit god-weet-waar. De Indiase regering eiste schadevergoeding, zo'n ruime 115 miljard frank maar Union Carbide had slim gespeeld. Het schadeproces ging in India door en niet in de VSA waar de rechtbanken voor zo'n dossiers hogere schadevergoedingen toekennen. Uiteindelijk stortte Union Carbide maar een derde deel van de wraaksom. Van dat deel bleef dan nog een hoop aan begerige vingers kleven zodat de sukelaars van Bhopal maar een habbekrats ontvingen. En dus twee keer slachtoffer zijn.

Het was dan ook niet te verwonderen dat

ze op de tiende verjaardag van de ramp de pesticidenfabriek bestormden en hun woede uitschreeuwden. En zoals de gewoonte het wil werd politie opgevorderd om de stormloop te voorkomen. Dies ranselde zij de eigen mensen uit mekaar. En dus voor de derde keer slachtoffer zijn.

Het doet denken aan de schrijnende passage uit het Gezin van Paemel waarin de gendarmerie ingezet wordt tegen Vlaamse arbeiders. Twee broers, een staker en een gendarme staan tegenover mekaar, in de straten van Gent.

ACH ZO!

Bhopal doet aan nog meer denken, aan onze verhouding met de Derde Wereld. Onze slimme ingenieurs vinden de pesticiden uit ten gerieve van de landbouwers die op aanraden van de Boerenbond onophoudelijk ons landschap chemisch bombarderen. Daarmee zijn de boeren, velen zonder het zelf te beseffen, zowat de grootste vervuilers geworden. Ik denk niet dat de Vlaamse Milieumaatschappij zich niet vergist in haar rapporten.

Onder druk van de publieke opinie werden de pesticidenfabrieken verdreven, naar Derde Wereldlanden die wat graag nieuwe bedrijven zien komen. Een kwestie

van uitvoer, van onze problemen. Dat daardoor de traditionele landbouw chemisch kapot gespoten wordt, daar liggen wij niet wakker van. Integendeel. Dat komt ons bovendien goed uit, wéér een markt bij voor onze overtollige productie!

En dan ontploft Bhopal. Wie wordt daar uiteindelijk beter van? Misdadigers als Warren Anderson die met een goedgevulde beurs naar paradijselijke eilanden vluchten en hun oude dag verbeiden op de miserie van honderdduizenden sukkelars.

Tien jaar geleden dus. Wie zich 1984 probeert te herinneren ziet de televisiebeelden voor het netvlies schuiven. Voor onze kust breekt de Mont Louis middeendoor, met radioactief uraniumhexafluoride aan boord. In de VS wordt op last van Vietnam-veteranen de producent van het gevaarlijke ontbladeringsgif Agent Orange zwaar veroordeeld. Eindelijk! In de oorlog tussen Iran en Irak worden mosterd- en andere gifgassen gebruikt...

Oh ja, wij hebben in 1984 ook ons geweten gesust, een beetje toch door een handvol geld te storten voor de hongerkampagne in de Sahel.

Maar dat kan niet doen vergeten dat Bhopal in een makaber rijtje thuisheert: Ieper, de Argonne, Auschwitz, Nagasaki, Hiroshima, Dresden, Vietnam, Halabja, Seveso, Tsjernobil...

En nog zijn wij niet geleerd.

VVB-KONGRES

(Vervolg van blz. 1)

Het feit dat de kongreskommissie al behoorlijk veel moeite had om de VVB-militanten ertoe te bewegen de Franstalige Brusselaars een beschermd statuut te verzekeren, bewijst dat er zelfs bij de overtuigden nog veel geesten moeten rijpen vooraleer de onafhankelijkheidsgedachte een politiek realistische kaart wordt. Het voorstel van de kongreskommissie om de Franstaligen eigen structuren te gunnen werd immers zeer nipt aanvaard.

De VVB ondervond dus dat het niet evident is om de eigen achterban te winnen voor een project dat met de realiteit in Brussel rekening houdt. Om een Vlaamse meerderheid achter de onafhankelijkheidsidee te scharen, is echter veel meer Vlaams volk nodig dan de achterban van de VVB.

De eerste vraag die de Vlamingen zich dan zullen stellen, is niet zozeer of ze een Vlaamse staat willen, maar wel of die Vlaamse staat een betere (rechtvaardiger? socialer? welvarender? democratischer?) staat zal zijn dan de Belgische. Er zijn elementen aanwezig om die vraag positief te beantwoorden. Het recente boek van Jan Jambon en Peter De Roover geeft hiervan een aardig overzicht.

De nog jonge Vlaamse autonome structuren die we vandaag kennen, tonen echter evenzeer gebreken die we van België gewoon waren. De toekomst zal uitwijzen of deze gebreken kinderziekten zijn.

Wanneer een meerderheid Vlamingen de eerste vraag overtuigend positief beantwoordt, doemt de volgende vraag op: welke prijs Vlaanderen wil betalen om die Vlaamse staat op een aanvaardbare dus geweldloze manier te verkrijgen? Bij dit antwoord komen o.m. belangrijke internationale en zwaarwegende financiële aspecten kijken.

En indien men vooropstelt dat Brussel deel moet uitmaken van dat onafhankelijk Vlaanderen, de enige juiste premisse, zal dit, zoveel is nu al zeker, de prijs nog gevoelig opdrijven. Zonder te pessimistisch te willen klinken, is het zeer de vraag of de Brusselaars, bij ontstentenis van het Belgisch alternatief, gepaaid zullen kunnen worden met de prijs van een eigen structuur, met bevoegdheden als onderwijs en cultuur, maar onder gezag van de Vlaamse overheid.

(pdj)

WECKX BEVORDERT LEESKULTUUR

De leescultuur is één van de thema's die VU-kamerlid Hugo Olaerts zorgen baren. Al een tijd is de aforisme-schrijver uit Genk ervan overtuigd dat de leescultuur teloorgaat. De studie die Cultuurminister Hugo Weckx liet uitvoeren over het lees-, leen- en koopgedrag van boeken in Vlaanderen bevestigde de stelling van Olaerts in belangrijke mate.

In een interpellatie van Weckx vroeg Olaerts hoe de minister paal en perk wil stellen aan deze leesaverij. Hij kloeg daarbij aan dat de genoemde studie wel vaststellingen doet, maar nauwelijks ingaat op de oorzaken. „Het onderzoek reikt het beleid gegevens aan, doch geen oplossingen”, verweet Olaerts de minister, en hij vroeg zich af wat er nu konkreet gaat gebeuren „inzake de leescultuur met betrekking tot de nodige bestendige zorg en de rol van schrijvers en uitgeverijen, boekverkopers en ontleenders, onderwijs en media”.

In zijn antwoord kondigde Weckx aan dat hij voornemens is het onderzoek naar het lees-, leen- en koopgedrag van boeken in Vlaanderen om de twee jaar te herhalen. Hierdoor moet het mogelijk zijn de evolutie van het leesgedrag op de voet te volgen. De minister maakte verder bekend dat de resultaten van een onderzoek over het profiel van de bibliotheekgebruiker begin volgend jaar beschikbaar zullen zijn. En hij greep de interpellatie van Olaerts aan om dieper

in te gaan op zijn toekomstige beleidsopaties.

Weckx wil een „Steunpunt Lezen” oprichten, een permanente overlegstructuur met boeken-, bibliotheek-, media-, overheid en andere betrokkenen. De budgettaire inspanning voor het bibliotheekwerk zal volgend jaar 10% hoger liggen dan in 1994. Dit beleid werpt al vruchten af: in de periode '72-'92 is het aantal bibliotheekgebruikers verdubbeld. Momenteel is meer dan één kwart van de Vlamingen lid van de openbare bib.

Over de vasten boekenprijzen wilde Weckx niets kwijt, dit is immers een federale bevoegdheid. De minister schaarde zich verder achter het voorstel van de Commissie voor het Boek om een leenvergoeding in te voeren, zij het niet op de kap van de bibliotheekgebruiker. Weckx hield een slag om de arm: „Ik verkies de leenvergoedingen te financieren door een dotatie van de Vlaamse begroting en hoop dit te kunnen realiseren bij de begrotingskontrole begin '95, indien ik daartoe de budgettaire ruimte vind”.

De minister spreidde tot slot enkele vage intenties ten toon op het vlak van de ondersteuning van de leesbevordering door de media, en specifieke acties naar doelgroepen (adolescenten, 55-plussers, kansarmen) toe.

(pdj)

JAN LOONES ALS VERSLAGGEVER NAAR HET MIDDEN-OOSTEN

Onder begeleiding van de Belgische ambassades in het Midden-Oosten ondernam de Senaat een studiereis in de landen van het Midden-Oosten (Israël, Jordanië, Syrië).

De bedoeling was te rapporteren over het vredesproces dat de laatste maanden in een stroomversnelling raakte, door enerzijds het akkoord tussen Israël en de Palestijnen, en anderzijds tussen Israël en Jordanië.

Dit vredesproces wordt ernstig verstoord door de interne Palestijnse oppositie tegen PLO-voorman Yasser Arafat. Het vredesproces wordt verder ook verstoord door het externe Arabische verzet, getrokken door Syrië.

Hoofdtoon van het verzet, zowel intern als extern, is de maximalistische visie over het tot stand komen van een Palestijnse staat. In die visie wordt het bestaan van Israël niet erkend, waardoor het afgesloten vredesakkoord meteen wordt beschouwd als een kapitulatie.

BOEIENDE ONTMOETINGEN

De studiereis in het Midden-Oosten was gestoffeerd met talrijke boeiende ontmoetingen en gesprekken met de hoofdactoren in het vredesproces.

Naast de gesprekken met onze eigen ambassadediensten en de parlementaire vertegenwoordigers van de bezochte landen, blijven vooral de indringende gesprekken bij met PLO-leider Yasser Arafat, met Israëlisch minister van Buitenlandse Zaken Simon Perez, met de Jordaanse kroonprins Hoessein en met de

Senator Jan Loones naast PLO-leider Yasser Arafat, ter gelegenheid van de studiereis der fractievoorzitters van de Senaat aan het Midden-Oosten.

Syrische vice-president Khabatam.

De uiteenzetting van PLO-leider Yasser Arafat was er één van nationalistisch Palestijnse overtuiging, en tegelijk een striemende aanklacht tegen de Israëlische verdrukker en de gekombineerde Westerse-Arabische oppositie tegen de Palestijnse verzuchtingen.

De PLO is eigenlijk zowat de „Palestijnse Volksunie” geworden: Palestijns zelfbestuur kan volgens Yasser Arafat blijkbaar verworven worden door een stap voor stap-strategie. In die eerste fase hebben de Palestijnse autoriteiten nu reeds de bevoegdheid verworven over bv. onderwijs, naast veiligheid en... toerisme, weliswaar vooralsnog in het zeer beperkt gebied van de Gazastrook en Jericho.

Op onze vraag naar het uiteindelijke doel van de Palestijnse strijd was Arafat nochtans overduidelijk: een onaf-

hankelijke Palestijnse staat, in het volledig thans door Israël bezet gebied, met Jeruzalem als hoofdstad!

Arafat stelde bv. onomwonden dat hij niet kon instemmen met het Amerikaanse schema, destijds verwoord door VSA-minister Baker. „Less than a state, but more than autonomy”. (Met minder dan volledige onafhankelijkheid zijn de Palestijnen niet tevreden.)

Ongetwijfeld de breedste visie, ook in de verdere toekomst van het volledig Midden-Oosten-gebied, werd verwoord door kroonprins Hoessein.

Wat zich thans in het Midden-Oosten afspeelt is ongetwijfeld van belang voor de ganse wereldorde en de „balance of power”.

De Verenigde Staten hebben dit goed beseft: ongetwijfeld moet Europa, met de Europese Unie, een veel actievere rol gaan spelen.

EUROPEES KOMMISSARIS FLYNN ZORGT VOOR OPLOSSING VLAAMSE ESF-PROGRAMMA'S

Meer dan honderd Vlaamse opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven slaakten begin deze maand een noodkreet omwille van het uitblijven van geld uit het Europees Sociaal Fonds (ESF). Deze onzekere situatie zorgde ervoor dat een aantal organisaties zelfs meer dan 300 werknemers in voorlopige moesten plaatsen.

In de parlementaire commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid van het Europees Parlement werd de verantwoordelijke Europees commissaris, Paddy Flynn, hierover op 28 november 1994 ondervraagd door de Vlaamse Europarlementsliden Anne Van Lancker (SP), Miaranne Thyssen (CVP) en Jaak Vandemeulebroucke (VU).

De problemen rond de tewerkstellings- en opleidingsprojecten hangen samen met de hervorming van de Europese structuurfondsen en de Belgische federale staatsstructuur.

In zijn antwoord legde Flynn gedeeltelijk de schuld bij de Vlaamse en federale overheid. Reeds op 19 januari deelde de commissie mee welke middelen

ter beschikking werden gesteld. Daarna duurde het tot 10 mei, dus bijna vier maanden, vooraleer het federale ministerie van Tewerkstelling en de regionale overheden (Vlaanderen, Franstalige Gemeenschap, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Duitsstalige Gemeenschap) het eens werden over de kommunautaire verdeelsleutel van de 9 miljard frank die België over de periode 1994-1999 toegewezen kreeg voor het financieren van sociale projecten zoals beroepsopleiding en integratie op de arbeidsmarkt.

De commissie ontleedde in juni en juli alle ingediende projecten. Eind september ondertekende commissaris Flynn een principiële akkoord voor wat België betreft. Vanaf begin december wordt gestart met de uitbetaling van voorschotten. De commissie zegde toe dat het geld in elk geval nog voor het eind van het jaar wordt overgemaakt aan de regering. De bal ligt dan in haar kamp.

Flynn wees op de uitzonderlijke situatie in 1994. Voor het eerst wordt de nieuwe regeling toegepast. Dat zorgde onvermij-

delijk voor vertraging. Hij beloofde dan ook beterschap voor de toekomst.

De commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijft niettemin op haar hoede. Binnen de commissie werd een werkgroep van 5 parlementsleden-specialisten opgericht die de werking van het ESF op de voet zullen volgen. Deze werkgroep bestaat uit de socialistische Mc Mahon (UK) en Jöns (Duitsland), de kristendemokraat Pronk (Nederland), de groene Wolf (Duitsland) en VU-verkozen Jaak Vandemeulebroucke. Deze werkgroep heeft tot taak alle onregelmatigheden inzake het ESF (onjuiste toepassing, reglementering, vertraging uitbetalingen, niet-toepassen van additionaliteitsregel,...) op te sporen en te onderzoeken. De werkgroep moet geregeld verslag uitbrengen aan de commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Kommissaris Flynn zegde de werkgroep de volle medewerking toe van de betrokken ambtenaren van de Europese commissie. De werkgroep kwam een eerste maal bijeen op 29 november. (bs)

GESLAAGD DANKFEEST VU-ERPE-MERE

Op 2 december werden alle 25 kandidaten van de jongste gemeenteraadsverkiezingen samen met hun partner en de bestuursleden uitgenodigd op een smakelijk en gezellig avondmaal in de gastvrije, stijlvol gerestaureerde hoeve van raadslid Jan De Vuyst en zijn Alma in Aigem.

Er was inderdaad reden tot dankbaar feestvieren want de VU is de enige partij in Erpe-Mere die dreefoudig vooruitging. Zij heeft met een zuivere VU-lijst méér stemmen behaald, een hoger percentage (15,32%) en één zetel winst, van drie naar vier! Er heerste een gemoeidelijke sfeer met een uitstekend eetmaal in een goedverwarmde

prachtige hoeve.

In zijn tafelrede herinnerde kamerlid-lijsttrekker Jan Caudron aan de bewogen verkiezingsdag van 9 oktober en aan de schandelijke woordbreuk van de VLD met wie SP en VU een bestuursvoorakkoord had afgesloten.

Zij hopen dat de klacht die zij neerlegden bij de gouverneur een negatief advies zal opleveren waardoor bedrieger Delanghe (VLD) niet meer in aanmerking komt voor het burgemeestersambt. Afwachten dus.

Ondertussen bereidt de VU-fractie zich voor op een harde oppositie en mag zij ook twee OCMW-raadsleden aanduiden.

Tegenover het initiatief van ere-VU-senator Coppieters tot vorming van een progressief partijverbond stond Jan Caudron nogal sceptisch. Als vooruitstrevend Daensist betreurde hij de ongelukkige woordkeuze zoals „links” en „religieus socialisme” en verkoos hij het sociaalvoelende, democratisch nationa-

lisme met de zorg voor de minst-bedeelden en de kansarmen binnen en buiten Vlaanderen.

Wanneer de VU omwille van het groter progressief partijverband zou verzocht worden wat in te binden i.v.m. onze eis tot federalisering van de Sociale Zekerheid, dan speelt Jan Caudron niet mee!

Hij staat achter de radikalizing van voorzitter Bert Anciaux en achter de verdere afwerking van ons rijk VU-programma.

Tot slot dankte de feestredenaar nogmaals alle kandidaten en propagandisten van de geslaagde gemeenteraadsverkiezingen in Erpe-Mere en beloofde ze verder te zullen blijven betrekken bij het voeren van het politiek beleid.

Binnen het jaar staan wij voor de historische eerste rechtstreekse verkiezingen van de Vlaamse Raad en van Kamer en Senaat. Deze tot een goed resultaat brengen, is nu onze eerste opdracht, een formidabele uitdaging.

IN MEMORIAM OMER SCHOOFS

De redactie vernam het overlijden van Omer Schoofs. Deze gewezen Oostfrontstrijder werd geboren te Brussel op 10 maart 1924. Hij overleed plots te Sint-Genesius-Rode op 29 november jl. De begrafenisplechtigheid vond maandag 5 december plaats.

Omer Schoofs werd onlangs door ons weekblad geïnterviewd over zijn inzet aan het Oostfront. Als gelovige jonge knaap van zeventien ging hij om Vlaamsnationale motieven tegen het bolsjevisme vechten. Voor Omer Schoofs, een geëngageerd medewerker van het Sint-Maartensfonds en het maandblad voor gewezen Oostfronters Berkenkruis, komt amnestie te laat. Hij zat er ook niet op te wachten. Aan WIJ verklaarde hij: „Of er nu amnestie

komt of niet, dat blijft voor de meesten van ons om het even. Wie werkelijk amnestie nodig had, is al lang gestorven. Dat waren oudere mensen. Wij waren „gamins”, eigenlijk nog kinderen. Maar leerkrachten die ontslagen werden, mensen die zonder pensioen kwamen te zitten, die mensen hadden amnestie nodig. Amnestie komt veel te laat. Bovendien, ik moet geen moreel eer-„herstel” hebben van België. Aan het Oostfront hebben wij onze eer nooit verloren.”

De redactie wenst de familie en vrienden van Omer, en in het bijzonder zijn dochter Lieve Schoofs en haar echtgenoot Algemeen VU-Penningmeester Willy De Saeger, veel sterkte in deze moeilijke dagen.

OOST-VLAANDEREN

DECEMBER

Wo. 7 SINT-NIKLAAS: Catharine Vuylsteke over „De positie van de Chinese vrouw”. Om 20u. in de Blauwe Zaal van de Cipierage, Grote Markt. Org.: FVV-Sint-Niklaas.

Zo. 11 MERELBEKE: Jubileumviering van 75 jaar VOS in zaal Drie Koningen (Merelbeke-centrum), om 12u. T.g.v. de viering biedt gemeentebestuur receptie aan. Deze wordt gevolgd door feestmaaltijd waarvoor inschreven dient te worden bij Guido De Munter (09/231.57.35).

Di. 13 LOCHRISTI: „Brussel -

Vlaams?”, door Bert Anciaux. Om 20u. in Hotel Begonia, Dorp-Oost 7. Toegang gratis. Org.: FVK-Rodenbachfonds Oost-Vlaanderen. Info: 09/225.57.92.

Za. 17 GROOT-EVERGEM: Feest van de Vrije Gemeentenaar voor Paul Van Grembergen. Vanaf 21u. in zaal De Molen, Goeiingen te Wippegem. Inkom 100 fr., muziek: The Ancasa Cordy's.

Za. 17 NINOVE: Kerstfeest van VVVG-Ninove, in de salons Ter Kloppers, Aardeweg 96 te Outer. Aperitief om 12u.30. Deelname: 840 fr. Info: Georgette De Kegel, 054/33.43.47.

ANTWERPEN

DECEMBER

Vr. 9 BERCHER: Muzikale kerstevokantie door Renaat Van Beeck, in het Cultureel Centrum, om 20u. Info: FVV-Berchem (321.73.60).

Zo. 11 EDEGEM: Kerstmarkt in Drie Eiken, van 10u.30 tot 18u.

Wo. 14 EDEGEM: Poëzie door Arlette Van Hove, met muziek van Ensemble Andante. Om 20u. in Drie Eiken. Met hapje en drankje. Org.: FVV-Edegem.

Vr. 16 WOMMELGEM: Kerstzangavond in Home St.-Jozef, Kal-

lement 1. Om 20u. Toegang gratis. Kerstman heeft voor ieder lekkers. Muzikale begeleiding Pol Van de Voorde. Info: Ward Herbosch (353.68.94).Org.: KK Jan Pui-mège.

Za. 17 EDEGEM: Kaartavond in Drie Eiken, om 20u.15. Inschrijven op voorhand. Org.: VNSE.

Di. 20 BERCHER: Met FVV een bezoek aan de tentoonstelling „Gauguin” te Luik, met Nederlandstalige gids. Vertrek om 8u.30 aan Berchem-station. Voor meer info en inschrijving: FVV-Berchem, 03/321.73.60.

DENKEN AAN PATER VAN DE WALLE

Op 26 december a.s. is het een jaar geleden dat pater Van de Walle overleed. De Goosenaertskring nodigt uit op een herdenkingsplechtigheid in Aalter op 10 december. Om 11 uur worden bloemen neergelegd op het Kerkhof van Schilde. Om 18 u. wordt pater Van de Walle herdacht tijdens de parochiemis in de Sint-Corneliuskerk in Aalter. Een eenvoudig vriendenmaal in Zaal Pax, Kerkhofweg 1 te Aalter sluit de herdenkingsplechtigheid af. Bij die gelegenheid spreekt de historicus Peter Laroy over de jeugdjaren van pater Van de Walle. Inschrijven voor de

maaltijd (550 fr.) is voor 2 december mogelijk bij Willem D'hoore, Brugstraat 107, 9880 Aalter of op het telefaxnummer 09/374.34.45.

EEN
ADVERTENTIE
IN WIJ EN DE
TOEKOMST
RENDEERT

02/219.49.30

WEST-VLAANDEREN

DECEMBER

Wo. 7 IZEGEM: V-Club voor kinderen: Het maken van kerststukjes. Om 13u.30 in de Ommegangstraat 5. Meebrengen: snoeischaar, oase, lintjes, kaarsen, kerstversiering, potjes, snoeisels uit de hof. Inkom 50 fr. Org.: Vlanajo.

Do. 8 BRUGGE: Koen Baert spreekt over Leo Vindevogel, de dood met de kogel. Om 15u. in Vlaams Ontmoetingscentrum De Gulden Spoor. Org.: Informativa.

Wo. 21 IZEGEM: V-Club voor volwassenen. Kerstbloemstukjes. Om 19u.30 in de Ommegangstraat 5. Meebrengen: snoeischaar, oase, lintjes, kaarsen, kerstversiering, potjes, snoeisels uit de hof. Inkom 50 fr. Org.: Vlanajo.

LIMBURG

DECEMBER

Wo. 7 TESSENDERLO: Culinaire feestideeën. Bert Verspreet, kok-traiteur, demonstreert voorgerecht, hoofdgerecht en nagerecht. Deelname: 600 fr., met proeven achteraf. Om 20u. in Goor Engsbbergen. Inschrijven bij FVV-Tessenderlo voor 1/12.

Za. 17 DORNE: 17de Uilenspiegelavond van het IJzerbedevaartkomitee-gewest Maaseik. Om 19u. eucharistieviering in parochiekerk van Dorne. Daarna feest in de Oase, tegenover de kerk, met fijne en uitgebreide koffietafel, feestrede, samenzang, tombola en uitreiking Uilenspiegelsterk. Info: W. Rosiers (86.35.38).

VLAAMS-BRABANT

DECEMBER

Vr. 9 NEDER-OVER-HEEMBEEK: Praatkaffee met Walter Luyten. Om 20u. in Zaal Familia, Frans Vekemansstraat 131. Koffie met gebak en inkom gratis. Org.: VU-Neder-over-Heembeek.

Di. 13 LENNIK: Gespreksavond over „De nieuwe wet op de echtscheiding”. IN het Gemeentehuis van Lennik, Raadsaal, Markt. Info + aanvangsuur: Guy Uyttersprot, Huis der parlementsleden, 02/519.86.94.

REDMOND

VERGEVEN NIET VERGETEN

Sinds haar oprichting in 1954 heeft de Volksunie wetsvoorstellen ingediend om de gevolgen van repressie en epuratie uit te wissen. Ook vandaag blijft de partij ijveren voor algemene maatregelen om voor eens en altijd met dit probleem af te rekenen. Bijgevolg zette de Volksunie zich met klem af tegen het druppelsgewijs behandelen van individuele dossiers. Zij wenst haar doel te bereiken op een maatschappelijk verantwoorde wijze. Dit houdt in dat de partij het debat op een serene wijze wenst te voeren, dat zij de volgehouden politieke kollaboratie als een fout erkent, dat het nazi-regime af te keuren is en dat niet iedere vorm van kollaboratie vergeving vraagt. Gepleegde wandaden moeten steeds veroordeeld blijven.

Maar de Volksunie vraagt begrip voor allen die uit ideologische of politieke overwegingen in de kollaboratie zijn gestapt.

De gebeurtenissen liggen nu 50 jaar achter ons, de vijanden van toen zijn vandaag bondgenoten geworden in tal van internationale organisaties. Alleen in dit land blijven wit en zwart lijnrecht tegenover mekaar staan en houden tegen dat er onder al de burgers van dit land verzoening komt.

In deze bijzondere bijlage willen wij het verzoeningsdebat een nieuwe start geven.

Paul Van Grembergen citeerde in de Kamer op 10 februari 1994 Piet De Somer, de eerste lekenrektor van de universiteit van Leuven, die over de academische vrijheid zei dat „Iedereen het recht heeft op dwaling.”

President Clinton heeft onlangs gezegd: „De Verenigde Staten hebben zich vergist in Vietnam”.

Ook Willem-Frederik De Klerk bekende: „Wij hebben ons in Zuid-Afrika politiek vergist. Excuus!”

Zijn opvolger Nelson Mandela weigert in te spelen op wraak en wrok, maar wil opbouwen, pacifikatie en verzoening.

Waarom zou dat in België niet kunnen?

De Volksunie wil verzoening en ziet daarvoor maar één mogelijkheid, nl. door een definitieve streep te trekken en de bladzijde om te draaien zonder ze uit te scheuren; door te vergeven en niet te vergeten. Door belang te hechten aan een eerlijke dialoog, door erop te wijzen dat je een samenleving niet op wit-zwart-denken bouwt.

Middels een Globaal amnestieplan wil de Volksunie het vastgeroeste debat over het onverwerkt verleden opnieuw op de politieke agenda brengen opdat waar kan worden wat de oud-weerstand en prof. Halkin ooit verklaarde: „Wij hebben niet geleden om anderen te doen lijden.” **WIJ**

OP ZWART-WIT-DENKEN BOUW JE GEEN SAMENLEVING

Bovenstaande foto is algemeen bekend, hij stelt repressie-slachtoffers voor in de leeuwenkooi van de Antwerpse die-rentuin, september 1944. Dat is nu 50 jaar geleden. Zij, achter de tralies waren „zwarten”, kollaborateurs. Zij, voor de tralies waren „witten”. Decennialang hebben beide groepen weinig ondernomen om mekaars beweegredenen te begrijpen. Er waren in al die jaren nochtans vele stemmen, van gezaghebbenden als van eenvoudigen, die smeekten opdat beide „kampen” mekaar zouden vergeven. Maar de wonden blijven tot op vandaag, bij wit en bij zwart. De noodzaak voor amnestie en verzoening werd nooit beter uitgedrukt dan door Max Wildiers: „Het enige

doeltreffende middel waarop sedert het oude Rome een beroep werd gedaan was de proklamatie van een algemene amnestie. Het ging er niet om het verleden goed te praten of de gepleegde fouten als niet-bestaande te beschouwen. Het ging er om de eenheid van het land te herstellen en een vreedzaam samenleven weer mogelijk te maken, in het besef dat een staat die innerlijk verdeeld is, gedoemd is om vroeg of laat ten onder te gaan.”

Laten wij met de blik op morgen de wonden tot littekens zalven, verzoening lijkt daarbij het enige middel. Want op zwart-wit-denken bouw je geen samenleving!

DE VOLKSUNIE STELT VOOR:

EEN GLOBAAL PLAN VOOR AMNESTIE EN VERZOENING

1. Algemeen eerherstel:

Algemeen eerherstel waardoor iemand van rechtswege in eer en rechten wordt hersteld, waardoor voor de toekomst een einde wordt gemaakt aan de gevolgen van die veroordeling. Deze maatregel laat de schuldvraag open.

Dit heeft tot gevolg dat de burgerrechten hersteld worden, de veroordeling niet meer vermeld wordt op uittreksels uit het strafregister of op getuigschriften van goed zedelijk gedrag. Het maakt het herstel mogelijk in burgerlijke en militaire pensioenen, vergoedingspensioenen en front-streeprenten.

2. Amnestie:

Bij volgende mensen worden schuld en boete uitgewist:

- minderjarigen op het ogenblik van de feiten
- verpleegsters die werkzaam waren bij de Duitse afdeling

van het Internationale Rode Kruis

- Oostfrontstrijders

3. Herstel van rechten:

Tegen bepaalde groepen van mensen werden strafmaatregelen, sankties en administratieve veroordelingen genomen zonder dat ze ooit strafrechtelijk werden veroordeeld of zelfs werden vervolgd door het gerecht. Zij dienen dan ook volledig in hun rechten te worden hersteld.

Wie zijn zij?

- alle epuratieslachtoffers die geen strafrechtelijke veroordeling opliepen
- oudstrijders
- oud-krijgsgevangenen
- vrijwillige arbeiders

4. Pensioenregularisaties

Voor alle personen die als gevolg van de repressie een periode op non-activiteit werden gezet, ambtsonderbreking of

zelfs uitsluiting van bepaalde beroepsactiviteiten hebben ondervonden, eist de Volksunie dat alle nadelen i.v.m. hun pensioenen worden weggewerkt.

5. Overdracht van de bevoegdheid van het genaderecht naar de gemeenschappen

6. Bijzondere maatregelen

1) Hervervrijgung van de nationaliteit:

Deze maatregel heeft gevolgen voor de nakomelingen van de veroordeelde die geboren werden na het verval van de nationaliteit. Zij verkrijgen de Belgische nationaliteit niet waardoor ook hun kinderen (de kleinkinderen van de veroordeelde) geen recht hebben op de Belgische nationaliteit.

Zij die de Belgische nationaliteit verloren hebben, moeten deze bijgevolg op een soepele wijze kunnen hervervrijgen.

2) Stopzetten van het innen van alle vorderingen:

De Volksunie eist een algemene maatregel waardoor alle nog openstaande vorderingen van voor 1950 „van onwaarde” worden verklaard.

3) Verdere initiatieven:

■ Statuut van nationale erkenning: de mogelijkheden om dergelijk statuut te verkrijgen moeten versoepeld worden. Vooral voor diegenen die nooit veroordeeld werden, voor personen die in hun rechten werden hersteld, voor ge-mobiliseerden, voor krijgsgevangenen en voor verplicht tewerkgesteld.

■ Teruggave van eretekens voor oud-strijders en oorlogsinvaliden.

■ Attest van achterswaardigheid

Deze attesten mogen aldus de Volksunie geen melding meer maken van repressie veroordelingen opgelopen door hun ascendenten of naastbestaanden.

DE WEGEN NAAR DE KOLLABORATIE

OP ZOEK NAAR EEN VADERLAND OM TE BEMINNEN

Vergeven maar niet vergeten, de bladzijde omdraaien zonder ze uit te scheuren, kan niet zonder stil te staan bij het verleden. Daar ligt de sleutel om te komen tot de waarheid. Een waarheid die niet eenduidig en rechtlijnig is. Daarom willen we wat dieper ingaan op de talrijke factoren die ertoe hebben geleid dat een groot aantal personen en organisaties in de kollaboratie zijn gestapt tijdens de Tweede Wereldoorlog.

We kunnen de kollaboratie niet verklaren als we voorbij gaan aan het misnoegen dat aanwezig was bij menig flamingant. Sinds het ontstaan van België waren de Vlamingen immers een volk dat een tweederangsrol vervulde in dit land. Zo poogden de Franstaligen het land volledig te „ontvlaamsen“.

MISNOEGEN

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was zo'n 70% van de Belgische soldaten die aan de IJzer vochten Vlaming. Men vond het niet nodig deze Vlamingen die vochten voor het Belgische vaderland in het Nederlands aan te spreken. Hiertegen groeide verzet dat uitmondde in de Frontbeweging, die een bundeling was van de Vlaamse ontevreden frontsoldaten. Tijdens de Eerste Wereldoorlog stonden niet al de Vlamingen aan de zijde van het Belgisch vaderland. Een groot deel van de Vlaamse Beweging heeft gekollaboreerd met de Duitsers. Maar was dit aktivisme niet een gevolg van het feit dat de Vlamingen in het België van voor WO I praktisch geen rechten hadden om zich als volk te kunnen ontplooiën en zij met de hulp van de Duitsers poogden het echte vaderland te verwezenlijken?

Na het beeindigen van de Eerste Wereldoorlog begon de repressie die gekenmerkt werd door een sterk anti-Vlaams karakter. Zo werden veroordeelde aktivisten uitgesloten van een vergoeding voor opgelopen oorlogsschade, werden ambtenaren, onderwijzers, e.d. uit hun ambt ontslagen en waren oudstudenten van de vernederlandste Gentse universiteit een tijdlang uitgesloten van verdere universitaire studies. De reactie hierop liet niet lang op zich wachten en de eis tot amnestie werd gesteld, zowel door degenen die tijdens de bezetting hadden gekollaboreerd als door de frontbeweging. Ook katholieken en socialisten sloten er zich bij aan.

Bij de aanvang van de Tweede Wereldoorlog was het amnestievraagstuk echter nog niet volledig opgelost waardoor de Vlaamse wrevel m.b.t. België niet was weggenomen. Dit zou de houding van menige Vlaming bepalen in de periode die toen aanbrak. Ook het feit dat Vlamingen tegen het einde van de jaren '30 nog altijd niet als volwaardig volk werden aanschouwd en de taalwetten nog steeds verkracht werden, heeft hiertoe bijgedragen. Koning Boudewijn erkende in een toespraak van 1986 „de honderdjarige strijd die de Vlamingen hebben moeten voeren om in dit land erkenning te vinden voor hun sociaal-kulturele identiteit“.

Maurits Coppieters voegde in De Standaard van 5 september 1990 hieraan toe: „Tegen de geest en de letter van de grondwet in - „Alle Belgen zijn gelijk voor de wet“ - was België tot aan de jaren '30 een frankofone staat met een Vlaamse meerderheid wier taal slechts werd geduld“.

In de jaren '30 roerde het VNV de Vlaamse trom. De partij van Staf De Clercq brak met de frontpartij-traditie, die democratisch en pacifistisch was. *Bruno De Wever* wijst ons echter op het feit dat dit voornamelijk voor de leiding van het VNV opging en niet geldig was voor de gewone flamingant die door de VNV-leiding meegesleurd werd. De VNV-leiding wendde immers een anti-Belgicistisch uithangbord aan om haar autoritair programma te verdoozen. Vele Vlamingen meenden immers dat zij met de hulp van de Duitse bezetter een zelfstandig Vlaanderen of een groot Dietsland konden verwezenlijken. Zij haalden deze overtuiging uit het feit dat tijdens Wereldoorlog I onder bezetting van Duitsland de zelfstandigheid van Vlaanderen in 1917 een feit was geweest. Tijdens de tweede wereldoorlog wensten de Duitsers Vlaanderen tot een gouv te maken in het Grootduitse Rijk. *Maurice De Wilde* besluit in zijn boek over de kollaboratie dat „menige kleine kollaboratie-Vlaming achteraf zwaar heeft moeten betalen voor de machtsdrang en de ontsparing van zijn leiders.“

RECESSIE

De jaren '30 werden gekenmerkt door een afkeer van het zwakke parlementaire regime en dit o.a. door de vele politieke en financiële schandalen. Maar ook de massale werkloosheid en de gevoelige daling van de koopkracht zorgden er tevens voor dat de parlementaire democratie tot grote zondebok werd gebombardeerd. Er bestond grote twijfel of zulk een regime wel het meest geschikt was om de maatschappij te ordenen. De geldende liberale opvattingen stelden dat de economie volledig vrij spel diende te krijgen en dat de overheid zich moest afzijdig houden van enig ingrijpen. Wie de democratie afwees wegens haar al te geringe besluitkracht en slagvaardigheid, won aan geloofwaardigheid. Politieke beslissingen waren immers het resultaat van langdurig en moeizaam overleg en compromissen. De regeringen vielen om de haverklap.

De kritiek op deze wantoestanden en op het democratisch regime kwam hoofdzakelijk uit rechts-radikale hoek binnen de katholieke partij (vb. *Leon De-*

De jaren '30 werden gekenmerkt door een algemene afkeer voor het parlementaire regime. Massale werkloosheid, financiële schandalen en politieke besluiteloosheid ruimden baan voor milities van links als van rechts. Niet alleen het VNV maar ook de Belgische Werkliedenpartij veroverde de straat.

grelle), van het Verdinaso van Joris Van Severen en het VNV. Autoritaire elementen en opvattingen waren niet alleen aanwezig bij die partijen en bewegingen die later aan de kollaboratie hebben deelgenomen, maar kenden ook bij de andere partijen een ruime verspreiding. Zo staat het vast dat er binnen de Katholieke Vlaamse Volkspartij (de latere CVP) een korporatistische stroming werkzaam was die een grondige vernieuwing van staat en maatschappij wenste. Dit impliceert dat het huidige beeld van het VNV, Rex e.d. als de belichaming van het anti-demokratische waartegen al de andere partijen gekant waren, niet korrekt is. Het is juist te stellen dat de totalitaire staatsgedachte en het leiderbeginsel in ons land in ruime mate over aanhangers beschikten. *Bruno De Wever*: „Ik denk dat het om een verrechtsing van de samenleving in haar geheel ging. (...) Dat soort denken maakte trouwens ook een opgang in de traditionele partijen, behalve bij de liberalen.“ (*Knack*, 22 juni 1994).

Ook kunnen we niet voorbij aan het feit dat het nazi-regime in Duitsland er in geslaagd was uitstekende resultaten te behalen op sociaal en economisch vlak. Duitsland was gebroken, geruïneerd en vernederd uit de Eerste Wereldoorlog gekomen. Dank zij Hitler leek het terug goed te gaan met Duitsland. Hij maakte een einde maakte aan het getwist onder de partijen, bood krachtadige oplossingen en verschaft iedereen werk. Voor velen was dit het bewijs dat de nazi-ideologie de oplossing zou kunnen betekenen voor de vele problemen die zich tijdens de jaren '30 stelden. De politieke propaganda werkte dergelijke ideeën nog meer in de hand. De gevolgen van de Hitler-politiek: dreigend militarisme, diktatuur, vervolging van joden, zigeuners, homo's, politieke tegenstrevers, enz. werd

echter niet opgemerkt. De gedachte dat enkel dankzij Duitsland „Europa één“ zou kunnen worden verblindde velen. Dit project straalde immers iets groots en ambitieus uit.

Ondanks het feit dat bepaalde onderdelen van de Duitse troepen in een later stadium van de oorlog misdaden hebben gepleegd tegen de bezette bevolking, was de eerste kennismaking na de achttiendaagse veldtocht met het Duits leger positief. De soldaten gedroegen zich korrekt en dit kon niet gezegd worden van de zenuwachtige Franse en Britse terugtrekkende troepen.

LEOPOLD III

De ondertekening van de Belgische kapitulatie door koning Leopold III werd door de bevolking positief onthaald. Iedereen was overtuigd van het feit dat de oorlog in Europa weldra beeindigd zou zijn en Duitsland de nieuwe grootmacht zou worden. Niet alleen koning Leopold III dacht zo, ook *Hendrik De man*, voorzitter van de socialistische Belgische Werkliedenpartij, was hiervan overtuigd. Deze laatste spoorde alle socialisten aan om samen met de koning te werken aan de opbouw van het land. De bevolking stemde met deze zienswijze in en zette zich af tegen de regering Pierlot die naar Frankrijk gevlucht was en de bevolking in de steek had gelaten. Dit stond haaks op de opdracht die deze regering voor de oorlog aan haar ambtenaren had opgedragen, nl. dat zij ter plaatse moesten blijven.

Het sterke anti-bolsjewistische karakter van de nazi-ideologie sprak ook vele diep-kristelijke mensen aan die zeer bevreesd waren voor het goddeloze karakter van het kommunisme. Deze vrees werd zeer goed uitgebuit door de bezetter. Reeds in de jaren '30 hadden verscheidene kerkelijke leiders en

pastoors de gelovigen in ons land gewaarschuwd voor het kommunisme. Toen Duitsland ten strijde trok tegen het bolsjewisme waren verscheidene gelovigen bereid te gaan vechten aan het Oostfront. Sinds de Russische inval in Finland was de Sovjetunie geen bondgenoot meer van België. In 1939 werden al de diplomatieke relaties verbroken. De Sovjetunie was bijgevolg in de aanvangsfase van de oorlog voor België een vijandige natie.

Natuurlijk valt het niet te ontkennen dat er ook velen kollaboreerden omwille van andere redenen die niets te maken hadden met wat we hier reeds als mogelijke factoren hebben opgesomd. De samenwerking met de vijand omwille van materiële noden en dergelijke is immers van alle tijden. Zo zijn er de economische kollaborateurs die na de oorlog in vergelijking met de politieke kollaborateurs minder streng gestraft werden. Zij verwezen naar de onontkoombaarheid van hun kollaboratie, maar in feite ging het veelal om zuiver geldgevoel.

Ook had de kollaboratie tot gevolg dat de maatschappelijke positie van de kollaborateur gevoelig werd verbeterd, wat anderen er dan weer toe bracht mee te heulen met de bezetter. Plots bestond immers de mogelijkheid om maatschappelijk prestige, macht en een niet onaardig inkomen te verkrijgen. De ekstra toewijzing van voedsel, brandstof en andere materiële voordelen alsook de vrijstelling van arbeidsverplichting in Duitsland waren nog andere bijkomende maar daarvoor niet minder belangrijke redenen. Net zoals bij de repressie zagen sommigen de kans om dankzij de bezetting oude rekeningen te vereffenen door onschuldigen te „verklappen“ en zich tot machtsmisbruik te verlagen.

„IEDER ZIJN ZWARTE“

DE REPRESSIE OF „L'EMPIRE DE LA PASSION“

Het stond reeds tijdens de oorlog als een paal boven water dat de kollaboratie aanleiding zou geven tot een strenge repressie. Deze zekerheid werd nog versterkt door het feit dat de bezetting de laatste maanden omschreven kon worden als een waar schrikbewind. René Victor wijst hierop in de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (blz. 1318): „De arrestaties waren niet meer te tellen, deportaties naar concentratiekampen gebeurden dagelijks, doodstraffen en zware gevangenisstraffen werden in serie uitgesproken en regelmatig werden op de muren plakaten aangebracht met namen van mensen die geëxecuteerd waren.(...). Het besef van de naderende nederlaag maakte de bezetter en zijn handlangers dol en woest en geen enkele waarde werd nog geëerbiedigd. Ieder had gedurig te vrezen voor zijn vrijheid, zijn bezit en zijn leven“ en Victor besluit: „dat dit alles na de bevrijding een geweldige terugslag zou veroorzaken, lag psychologisch voor de hand. Te veel vrees en haat was in die maanden opgekropt en de uitbarsting ervan zou fel en wrede zijn. De repressie is, zoals te verwachten was, zeer zwaar en hard geweest.“

Er zijn twee vormen van repressie geweest, nl. de wilde of volksrepressie en de officiële repressie. Als we de repressie in zijn totaliteit beschouwen kunnen we drie golven van repressie onderscheiden waarbinnen de twee vormen van repressie zich hebben kunnen voltrekken. De eerste golf konde zich eind 1944 aan en duurde tot september 1945, zij werd gekenmerkt door haar chaotisch karakter waarbij de overheid de toestand totaal niet onder controle had. In de periode van mei tot juli 1945 volgde de tweede golf, die samenviel met de terugkeer van de duizenden krijgsgevangenen uit de Duitse kampen. De overheid greep ook toen niet in, alhoewel ze veel beter gewapend was dan de eerste keer. Tenslotte kan men de eerste maanden van 1946 beschouwen als de aanvang van de derde fase. Deze laatste fase is vooral het werk geweest van de officiële instanties en eindigde met het uitspreken van het laatste vonnis.

DE WILDE REPRESSIE

Deze repressie manifesteerde zich onder de vorm van standrechtelijke executies en van mishandelingen, verkrachtingen, plundering en brandstichting. Duizenden „kollaborateurs“ werden van hun vrijheid beroofd en in kampen ondergebracht. Echt precieze cijfers bestaan er niet over het aantal geëxecuteerden zonder enige vorm van proces, maar Jos Bouveroux kwam voor de provincie Limburg tot een lijst van 22 slachtoffers en dit voor de periode tussen 7 september 1944 en eind 1944.

Luc Huyse beschreef deze periode in zijn boek „Onverwerkt verleden: kollaboratie en repressie in België“ als „l'empire de la passion, het rijk van de

Vanuit Londen wakkerde Radio België/Radio Belgique de volkswoede aan. Victor de Laveleye en Jan Moedwil (links en rechts) riepen de Belgen op jacht te maken op de kollaborateurs, want ieder had recht op... „zijn zwarte!“.

passie, waarin de goden dorst hadden, dorst naar wraak.“ Deze volkswoede werd op het einde van de Tweede Wereldoorlog nog aangewakkerd door Jan Moedwil die via Radio Londen de Belgen oproep jacht te maken op de kollaborateurs en dit met de leuze „ieder zijn zwarte“. Hugo Schiltz keurt in Vlaanderen Morgen (1/1993) deze wilde repressie niet goed, maar stelt wel dat ze begrijpelijk is gezien de specifieke omstandigheden vlak na de bevrijding.

Het valt echter op dat aan de „weerstanders“ die in deze periode misdaden hebben gepleegd vrij vlug amnestie werd verleend. Dit gebeurde door de besluitwet van 20 september 1945 waardoor het zeer moeilijk werd bepaalde personen van het verzet die wandaden hadden gepleegd in de daarop volgende jaren te vervolgen. Zo staat in het KVHV-blad *Ons Leven* (12/1993) te lezen dat „de moord op een vrouw en kinderen in Wijgmaal op 7 september 1944 waarvan de daders bekend zijn, pas in 1951 voor de krijgsraad wordt gebracht. Alhoewel de daad door de krijgsraad beoordeeld wordt als een daad die ingaat tegen de internationale rechtsregels, worden de schuldige partizanen vrij gesproken of genieten van verjaring of van amnestie.“ Dat dergelijke maatregelen nog steeds niet bespreekbaar zijn voor kollaborateurs die veelal omwille van ideologische motieven aan de verkeerde kant stonden zonder moorden te hebben gepleegd lijkt ons een rechtsstaat niet waardig.

Daar deze eerste twee golven van de repressie voornamelijk gestimuleerd werden door verzetsgroepen verliezen ze aan spontaneïteit. Zo citeert hetzelfde nummer van *Ons Leven* prof. Lode Wils: „Het is duidelijk dat het hierbij om een strijd om de macht ging, waarbij de kommunistisch geleide verzetsbewegingen sterk stonden, omdat

ze nog over veel wapens beschikten. De inzet was de opsluiting of de vrijlating van tienduizenden, maar ook de benoeming, de bevordering of het ontslag van evenveel ambtenaren, beampten en leerkrachten, en de machtsposities in alle verkozen lichamen.“

DE OFFICIËLE REPRESSIE

De officiële repressie werd uitgevoerd aan de hand van twee besluitwetten, de wet van 26 mei 1944 en van 19 september 1945. Toch werden er reeds ingrijpende wijzigingen in het strafwetboek aangebracht door een aantal andere besluitwetten, o.a. door de wet van 17 december 1942, waardoor de strafwetten die betrekking hadden op kollaboratie gevoelig werden uitgebreid. Het zou ons te ver leiden om de inhoud van al de besluitwetten die genomen zijn om de kollaboratie te straffen, aan te halen.

In de besluitwet van 26 mei 1944 gaf men aan de militaire rechtbanken, de zgn. krijgsraden, de mogelijkheid de kollaboratie te straffen. Zij waren vanaf dat moment bevoegd om „misdrijven begaan tegen de uitwendige veiligheid van de staat“ te vervolgen. Algemeen kunnen we stellen dat er vier vormen van kollaboratie werden omschreven: de militaire, de economische en politieke kollaboratie en de verklikking. Al deze vormen werden bestraft door 21 krijgsraden en 4 krijshoven. Onder militaire kollaboratie, wat als de ergste beschuldiging werd beschouwd, verstond men „het dragen van wapens tegen België“. Op te merken valt dat hieronder ook de kollaboratie met paramilitaire organisaties behoorde, dus ook diensten van vervoer, bewaking, verzorging (verpleegsters die werkten voor de Duitse afdeling van het Rode Kruis) en werk van alle aard dat het Duitse leger ten goede kwam.

De tweede belangrijke besluitwet, nl. die van 19 september

1945, beoogde die personen te straffen die aan de vervolging van de politieke kollaboratie waren ontsnapt. Zij werden door deze besluitwet tot levenslang uit hun burgerlijke en politieke rechten ontzet. Dit noemde men de epuratie inzake burgertrouw of de burgerlijke epuratie. Deze laatste besluitwet had o.a. tot gevolg dat het lidmaatschap van een organisatie die op kultureel of politiek gebied de doelstellingen van de bezetter diende voldoende grond was om bestraft te kunnen worden.

De burgerlijke en administratieve epuratie verliep via de zogenaamde lijsten van de krijgsauditeur. Om opgenomen te worden op deze lijsten was geen veroordeling nodig, enkel een verdenking was voldoende. Het volstond dat wie een persoonlijke afrekening met iemand te vereffenen had (liefdesaffaire, buienruzie, e.d.) naar de krijgsauditeur kon toestappen en zijn rivaal kon beschuldigen van kollaboratie. Deze auditeur had dan de volmacht te beslissen of hij de beschuldigde al dan niet op de lijst plaatste en zijn rechten ontnam.

Indien men op dergelijke lijst werd opgenomen (zonder vorm van proces) verloor men niet enkel levenslang zijn politieke en burgerrechten, maar werd men tevens uit zijn ambt of dienst ontzet, verviel het recht op oorlogsschade, verviel het recht op invaliditeitspensioen, en het recht op bouwpremie, enz...

10 MILJARD BOETEN

Ook zag de Staat in de bestraffing van de kollaboratie een niet te missen mogelijkheid om de eigen inkomsten gevoelig uit te breiden en dit door schadevergoedingen te eisen van de incivieken. De Belgische staat beweerde immers dat door de hulp die aan de vijand werd verstrekt haar uitgaven voor de bevrijding van het grondgebied gevoelig waren gestegen. De

Staat vorderde daarom gigantisch hoge bedragen van de veroordeelden die daardoor naast een strafrechtelijke straf ook nog een immens hoog bedrag verschuldigd waren aan België. In totaal werd voor 10 miljard (in valuta van toen) boeten uitgesproken. De verbeurdverklaringen bedroegen 7 miljard.

De repressie bleef echter niet beperkt tot de hierboven beschreven maatregelen. In de naoorlogse periode werden in een heleboel gewone wetten die geen uitspraak hadden met de Tweede Wereldoorlog, klausules opgenomen waardoor deze wetten niet van toepassing waren voor de repressieslachtoffers. Walter Luyten zegt hierover in zijn voorstel van dekreet van 24 april 1986 dat „de repressie sporen naliet in tientallen verschillende wetgevingen en zodoende in ontelbare levenssituaties ingreep(....). Er is een onoverzienbare wetgeving gegroeid“.

Na verloop van jaren werd een aantal van deze maatregelen ongedaan gemaakt. Zo was het tijdens de eerste jaren na de oorlog verboden enige activiteit in verband met de publikatie van een dagblad, tijdschrift of boek te ontplooiën. Beroepen als uitgever, drukker, redakteur of journalist waren verboden. Ook was de functie van bestuurslid van kulturele, liefdadige en sportieve verenigingen niet toegelaten. Tevens mocht men het vergeten een beroep als toneel- of filmakteur uit te oefenen.

De strafmaat die op inbreuken tegen deze regelingen stond was zeer streng, nl. één tot drie jaar gevangenisstraf en een geldboete van 10.000 tot 100.000 fr. Als men geen bewijs van burgertrouw kon voorleggen was het bovendien verboden te studeren aan een universiteit of hogeschool. En wetten die na de oorlog werden uitgevaardigd tot bescherming van de huurder golden niet voor incivieken.

COLLABORATIE IN BELGIË

LÉON DEGRELLE EN HET REXISME, 1940-1994

Dit standaardwerk van de Britse historicus Martin Conway ontleedt een fascinerend en controversieel fenomeen: de kollaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Met zijn originele relaas van Degrelles invloedrijke beweging levert de auteur een belangrijke bijdrage tot de geschiedschrijving van Europa onder de Duitse bezetting. De auteur onderwierp Belgische en Duitse documenten aan een grondig onderzoek en ging Degrelle in Spanje interviewen.

378 pagina's. 995 fr. - Verkrijgbaar in de boekhandel of te bestellen bij: uitgeverij Globe, Gossellaan 30, 1702 Groot-Bijgaarden. ISBN 90-5312-021-1

DE BEOORDELING VAN DE REPRESSIE

„UNE JUSTICE DE ROI NEGRE”

De Besluitwetten die hoofdzakelijk in Londen werden uitgevaardigd blonken niet uit door hun grondwettelijk karakter. Verscheidene auteurs hebben deze stelling onderbouwd door er op te wijzen dat het Belgisch Staatsblad waarin deze wetten verschenen in de bezette gebieden niet te verkrijgen was en men aldus niet op de hoogte kon zijn van de nieuwe wetten. Ook de retroactieve werking van de Besluitwetten of de terugwerkende kracht van deze ministeriële besluiten zijn voor kritiek vatbaar. Het is nogal bizar dat men veroordeeld kan worden voor daden die op het ogenblik van de feiten niet strafbaar zijn, maar nadien strafbaar worden gemaakt en ook van toepassing blijven voor de periode die reeds vervlogen is.

VAN DE EERSTE BROEK

Alhoewel het enigszins begrijpelijk is dat men na de Tweede Wereldoorlog de gewone rechtspraak niet volledig kon laten functioneren wegens het groot aantal verdachten, is het toch bevreemdend dat burgers door militaire rechtbanken, nl. Krijgsraden, vervolgd werden. En zeker als het om politieke kollaboratie gaat aangezien politieke misdrijven door het Hof van Assisen behandeld dienen te worden. De krijgsauditeur bekleedde een sleutelpositie, hij was namelijk onderzoeksrechter, Openbaar Ministerie en raadkamer tegelijkertijd.

De jurist Bert Aerts, slachtoffer van de Duitse kampen, beaamde toen hij schreef dat „de taken van onderzoek en aanklacht werden verenigd in de vrij onbenullige, maar voor de verdachten o zo vreesaanjagende persoonsjes van substituten van de krijgsauditeur, meestal advokaatsjes van de eerste broek, zonder enige ervaring”.

Overigens bleven de Krijgsraden, die enkel in „oorlogstijd” dergelijke ruime bevoegdheden kunnen verkrijgen, tot 1949 officieel in werking; in werkelijkheid bleven zij nog veel langer actief. Het Belgisch leger werd pas op 15 juli 1949 op „vredesvoet” geplaatst, alhoewel de oorlog in Europa toen reeds enkele jaren beeindigd was.

René Victor stelt in zijn bijdrage over repressie in de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (blz. 1323) dat de gevolgen van de repressiemaatregelen zeer verstrekkend zijn omdat „elk van deze veroordelingen niet enkel de beschuldigde alleen betrof, doch ook zijn echtgenote, zijn kinderen en soms verscheidene van zijn familieleden, zodat dit het percentage der effectief getroffen dus in aanzienlijke mate verhoogt”.

Dat via dergelijke handelswijze vele onschuldigen werden bestraft hoeft geen betoog. Hugo Schiltz merkte in *Vlaanderen Morgen* (nr.1, 1993) op dat de epuratie bij velen een burgerlijke dood heeft veroorzaakt, wat als een aanfluiting van een beschaafde rechtsbedeling kan omschreven worden.

ONWETTELIJK

Inzake de schadevergoedingen die de gestraften aan de Belgische Staat dienden te betalen kunnen we vaststellen dat de bedragen die moesten verreffend worden ingegeven werden door totale willekeur. De uitgesproken bedragen overtroffen steeds de mogelijkheden van de ver-

oordeelden. Dit betekende dan ook een verkapt vorm van verbeurdverklaring van hun goederen. De uitgevaardigde maatregel was echter in strijd met de Grondwet waarvan artikel 12 bepaalt dat dergelijke handelswijze verboden is. Het Hof van Cassatie deed in 1950 een uit-

spraak waaruit duidelijk bleek dat de maatregel onwettelijk was. Ondertussen was het drama echter reeds geschied.

Inzake de zwaarte van de uitgesproken straf moet rekening gehouden worden met de periode waarop deze werd uitgesproken. Zij die snel door het gerecht werden gevat kregen een veel zwaardere straf dan degenen die op een later tijdstip voorkwamen. In de Nederlandse *Volkscrant*, 16 april 1994, stond het verhaal te lezen van Lode die anderhalf jaar was toen zijn vader, een Vlaamse SS'er terechtgesteld werd.

Lode: „De auditeur die hem veroordeelde zei achteraf dat hij vader op een later moment maar twintig jaar zou hebben gegeven (...). De tijd was hem niet gunstig gezind, hij behoorde tot de verliezers.”

OVERDREVEN

Ook de maatschappelijke positie van een veroordeelde had grote invloed op de strafmaat. De kamerleden Grégoire, Van Hoorick en Timmermans schreven in hun toelichting bij een wetsvoorstel van 17 mei 1949 hierover: „De bestraffing van het verraad in oorlogstijd werd in België door een grote ongelijkheid gekenmerkt. Het kan moeilijk betwist worden dat, over het geheel beschouwd, de leidende persoonlijkheden van het verraad, en namelijk de economische machten die op dit gebied een bijzonder noodlottige morele en stoffelijke invloed hebben uitgeoefend, bij de toe-

passing van de strafwetten, in geval van veroordeling, wat de voorwaardelijke invrijheidsstelling en het gevangenisstelsel betreft, een gunstbehandeling hebben genoten en genieten.”

Zelfs krijgsauditeur-generaal Ganshof Van der Meersch merkte dit op in een rede voor het Krijgshof in september 1946.

Luc Huyse stelt in zijn boek *Onverwerkt verleden* (blz. 265) dat „na de bevrijding aan de bestraffing van de kollaboratie een omvang werd gegeven die veel verder reikte dan wat voor de likwidatie van de Nieuwe Orde nodig was.” René Victor merkt hierbij op „dat deze repressie geweldig overdreven geweest is, overdreven in het aantal der ingestelde vervolgingen, in de zwaarte van vele uitgesproken straffen en in het cijfer van de uitgevoerde executies(...)”. De krijgsgerechten hebben in vele zaken al te formalistisch geoordeeld en niet voldoende naar menselijke maatstaf onderscheiden. De ware bedoelingen van de delinkwenten zijn al te dikwijls volledig op de achtergrond gebleven.”

Frank Seberechts, auteur van *Ieder zijn zwarte* schrijft hierover dat „de blinddoek van vrouwe justitia meermaals zoek was of grote gaten vertoonde”.

Tot slot citeren wij de latere eerste minister Pholien die de repressierechtsspraak samenvatte als „une justice de roi nègre”.

De repressie was een periode waarin vaak in het wilde weg geslagen werd, waarin dwaze dorpspolitiek of een vinnige burenruzie verreffend werd. Soms werd zelfs afgerekend met een konflikt van amoeuze aard...

„ALS MEN DAN TOCH BEZIG IS..”

WAS DE REPRESSIE ANTI-VLAAMS ?

Op de vraag of de repressie anti-Vlaams was krijgt men de meest tegenstrijdige antwoorden. Ludo Abicht sluit zich aan bij de stelling die door Luc Huyse in zijn boek *Onverwerkt verleden* naar voren wordt gebracht, nl. dat de repressie niet kan bestempeld worden als anti-Vlaams.

Hugo Schiltz heeft na het verschijnen van dit boek kritiek geuit op deze stelling, waarna Huyse verklaarde dat zijn besluit anders was geweest als hij rekening zou gehouden hebben met de opmerkingen van Hugo Schiltz. Ook andere auteurs hebben gesteld dat de repressie, net zoals dit na de Eerste Wereldoorlog het geval was, wel degelijk gekenmerkt werd door haat jegens de Vlamingen.

Zo schrijft Frans Van der Elst in zijn boek *De bewogen jaren, mijn memoires* (blz. 90): „Het is geenszins overdreven te stellen dat vele duizenden mensen, onschuldig, het slachtoffer werden en zwaar geleden hebben onder de anti-Vlaamse haat- en wraakgevoelens. Zij komen niet voor in de statistieken omdat zij nooit veroordeeld geweest zijn, maar zij moeten gerekend worden bij

de getroffen van de repressie- en epuratielwoede.”

Men kan inderdaad niet ontkennen dat de repressie misbruikt is geweest door verscheidene organisaties van weerstanders, politiek gevangenen en weggevoerden in een poging om een machtspositie in dit land te verkrijgen en dit met de Kommunistische partij als politieke spreekbuis.

Hugo Schiltz zegt hierover dat de „repressie bewust gehanteerd werd in de machtsstrijd tussen links en rechts, tussen leopoldisten en anti-leopoldisten, waarvan de zwaartepunten zich respectievelijk in Wallonië en Vlaanderen bevonden”. Luc Huyse is het eens met deze stelling van Hugo Schiltz.

VOOR EENS EN ALTIJD!

Vanaf de herfst van 1945 tot de verkiezingen van 1946 is door de paarse regering (liberalen, socialisten en kommunisten) geprobeerd om via uitstoting van kiezers, verkozenen en ambtenaren de macht van de rechterzijde te breken. Als men weet dat deze rechterzijde zich hoofdzakelijk in Vlaanderen bevond, kunnen we besluiten dat de repressie wel degelijk

een anti-Vlaams karakter had.

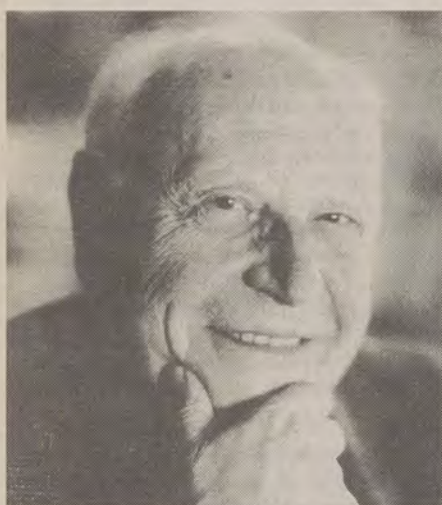
Deze konklusie wordt nog versterkt door het feit dat uit het boek van Luc Huyse blijkt dat veroordelingen op grond van zuiver politieke kollaboratie een hoofdzakelijk Vlaams fenomeen was. Het anti-Vlaams karakter van de repressie wordt nog meer gestaafd als we rekening houden met wat de franstalige Antwerpse krant *Le Matin* ten tijde van de repressie schreef: „Als men dan toch bezig is met de zuivering, dat men het dan volledig en radikaal doet, voor eens en altijd.”

Men moet alles wat direkt of indirekt van Vlaams-nationale inspiratie was vernietigen”. Het machtsstreven van eerder vermelde organisaties is echter mislukt. Hugo Schiltz merkt echter op dat zij in de decennia die op de repressie volgden er wel goed hebben over gewaakt dat de tweespalt in het land bleef en zij financieel veilig bleven gesteld. De stelling dat de repressie Vlaamsgezinden wilde treffen werd niet alleen geopperd door personen die uit Vlaams-nationale richting afkomstig waren. Ook minister van Staat Frans Van Cauwelaert in 1947 en Leo Tindemans

in 1964 waren deze mening toegedaan. De latere premier Wilfried Martens verklaarde in 1960: „Men wil zo lang mogelijk de uitzonderingstoestand van de naoorlogse repressiewetgeving in stand houden om de Vlaamse krachten die men getroffen heeft, verder neer te slaan”.

En in zijn boek *De Vlamingen* (1972) schreef Manu Ruys: „In Wallonië werden personen vervolgd en gestraft; in Vlaanderen werd getracht een idee te vermoorden. Daar was de Vlaamse gedachte zelf vogelvrij verklaard”.

Walter Luyten en Maurits Coppieters schreven over het anti-Vlaamse karakter van de repressie een zeer uitvoerig stuk in de Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. Daar kunnen we o.a. lezen dat zelfs verscheidene Walen dit hebben toegegeven: „Mr. Logelain, verzetsman en politiek gevangene in Buchenwald, erkende dat de repressie vooral Vlamingen trof en dit als een rechtstreeks gevolg van de staatspolitiek van voor en na 1914-18, toen de verzuchtigen van het Vlaamse volk voor rechtserkenning en taalgelijkheid niet werden erkend”.

Max Wildiers en koning Albert: twee krachtige stemmen voor amnestie en verzoening.

(Foto VUN)

Koning Boudewijn: „In het kader van de pacifikatie tussen de gemeenschappen moeten maatregelen bestudeerd worden die kunnen bijdragen tot de verzoening onder alle burgers.”

(20 juli 1990)

Koning Albert II herneemt de oproep van zijn broer tot verzoening en plaatst deze wens in het kader van 50 jaar bevrijding.

(2 februari 1994)

Max Wildiers: „De oorlog en de navorlog hebben een diep trauma nagelaten dat ook na een halve eeuw niet genezen is. Om dit trauma te genezen, zullen halve maatregelen niets uithalen en integendeel het voortwoekeren van de kwaal in de hand werken.”

(De Standaard, 29 maart 1994)

Frans-Jos Verdoodt: „Pas als die kloof geheel of gedeeltelijk gedicht is breekt de tijd van verzoening en reïntegratie aan.”

(Gazet van Antwerpen, 5 april 1994)

Louis De Lentdecker: „In beide kampen zijn de mensen te dom geweest om de kans tot solidariteit te grijpen, eens het land vrij was. Misschien maakten sommige wonden en heel veel doden dat niet mogelijk. Met alle genegenheid en eerbied voor de slachtoffers en de doden. In beide kampen. Terwijl ik tussen twee vuren mijmer over andere en steeds meer repressieprocessen, vrees ik dat hun offers nutteloos waren. Omdat zovelen bij ons steeds niet begrijpen.”

(Uit zijn boek *Tussen twee vuren*)

Bruno De Wever: „Ik vind het zeer hardvochtig om het amnestiedebat nu nog altijd niet te willen sluiten. En dat ongeacht de standpunten van de betrokkenen, zelfs al gaat het om de allergergsten die zeggen dat ze zo weer de gaskranen willen opendraaien, zelfs al gaat het om overtuigden die nu in het Vlaams Blok zitten (waar zouden ze elders kunnen zitten, trouwens). Want het is onbillijk om omwille van zo'n harde kern een boel andere mensen, die nu zwijgen, blijvend te straffen.”

(Knack, 22 juni 1994)

Maurits Coppieters: „Amnestie als bijdrage tot verzoening van alle burgers, biedt een unieke kans om van nu af aan in waarheid te leven, zowel politiek als historisch. Pijnlijke vragen moeten een antwoord krijgen. Een zoektocht naar de waarheid en naar nieuwe oplossingen voor oude problemen, waaraan iedere mens van goede wil moet kunnen deelnemen.”

(De Standaard, 5 september 1990)

De VU-parlementsleden Jan Loones, Frieda Brepoels en Herman Lauwers: „Wie pleit voor begrip en verdraagzaamheid ten overstaan van min-

derheden, welke ook, zou minstens de grootmoedigheid moeten hebben het repressiedossier te sluiten en eerherstel te verlenen aan heel oude oude mensen, zonder hun verleden goed of af te keuren. Die vraag wordt niet meer opgelost. Het hele vraagstuk kan slechts opgelost worden als partijen en groepen stoppen er een discussie van te maken over gelijk of ongelijk, over juist of fout... 45 jaar geleden.”

(17 december 1990)

Jan Adriaensen, ere-ambassadeur: „Het omdraaien van deze bladzijde uit het verleden beantwoordt aan een Europese noodzakelijkheid. Het is een konditie opdat onze diplomatie haar slagkracht zou herwinnen door een sterkere Vlaamse inbreng in het beleid.”

(Trends, 3 maart 1994)

Walter Debrock, verzetsman: „Ik vind vijftig jaar een mooie tijd om te boeten. Ik wil rustig praten hoe wij de spons kunnen vegen over sommige gevolgen van de repressie. De gestrafte kollaborateurs kan men toch moeilijk vergelijken met oorlogsmisdadigers à la Eichmann, Barbie of Degrelle. Het waren dikwijls gewone mensen die op een bepaald ogenblik een stommeit begingen en daar nu voor hebben geboet.”

Luc De Vos, oorlogshistoricus: „De 1.500 Belgische kollaborateurs die tijdens en na de oorlog omkwamen, wegen natuurlijk niet op tegen de circa 17.000 verzetslui en 28.000 joden, onder wie 300 zigeuners, die het leven lieten. Toch moeten we vergeven. De feiten mogen echter nooit vergeten worden.”

(De Morgen, 5 september 1994)

Hugo Weckx, CVP, Vlaams minister van Cultuur: „Ik hoop dat de viering van de vijftigste verjaardag van de bevrijding van België ook een concrete aanzet zal betekenen tot de realisatie van verzoening en begrip waartoe koning Albert II tot tweemaal toe opriep.”

(Gazet van Antwerpen, 13 juli 1994)

Paul Van den Berghe, bisschop van Antwerpen: „In al dergelijke gevallen eist de gerechtigheid de uitgesproken vonnissen te herzien, onschuldig veroordeelden in ere te herstellen, kwalijke gevolgen te niet te doen. Maar er is méér. Pure gerechtigheid kan niet het laatste woord zijn. Met recht alleen bekomt men geen echte vrede en dus ook geen waarborg voor een toekomst met minder ongerechtigheid. Wie echt vrede wil, moet ongetwijfeld gerechtigheid zoeken, maar moet over de pure gerechtigheid heen gebaren en daden stellen van verzoening en vergeving.”

(Visies op kollaboratie, repressie en amnestie, Rodenbachfonds, 1994)

Philippe Busquin, PS-voorzitter: „Het in overweging nemen van elk amnestievoorstel bevestigt het principe dat oorlogsdaden niet meer als misdaden aangerekend worden. Voor ons is dat onaanvaardbaar. Het is choquerend vast te stellen dat de democratische afwijzing van totalitarisme en racisme vandaag vergeten wordt door sommigen die geloven dat over alles gepraat kan worden.”

(reactie op VU-amnestievoorstel, februari 1994)

Jan Van Calsteren, Onafhankelijkheidsfront-Gewest Antwerpen: „Verzoening met de kollaborateurs die tenslotte, rechstreeks of onrechtstreeks verantwoordelijk zijn voor het leed dat over hen, hun familieleden en kameraden is gekomen, mag van verzetslui en politieke gevangenen niet verlangd worden.”

(De Morgen, 8 april 1994)

Onafhankelijkheidsfront: „In feite betekent dit de verheerlijking van het verraad en een kaakslag aan allen die hun volk en zijn democratische staatsinrichting trouw bleven (...).”

(Open Brief, 25 juli 1990)

Aktie-Raad van de Weerstand: „Het merendeel van de 17.000 patriotten die gedood zijn, hebben kinderen nagelaten die lang geleden hebben onder de gevolgen, niet enkel affectief maar ook economisch, van de heldendood van hun vader of hun moeder.”

(Gazet van Antwerpen, 8 maart 1994)

Elio Di Rupo, vice-premier en minister van Verkeerswezen: „Bij amnestie zouden onschuldigen een tweede keer verdwijnen (...). Amnestie is het uitvegen van fouten.”

(De Standaard, 12 september 1994)

Robert Collignon, Waalse minister-president: „We kunnen geen vergeving schenken omdat we altijd weigeren te vergeven.” „Le pardon est acceptable, l'oubli ne l'est pas.”

(BRTN, 26 augustus 1994)

Jean-Maurice Dehousse, PS en federaal minister van Wetenschapsbeleid: „Meer dan ooit bevestig ik dat er geen amnestie komt voor kollaborateurs (...). Van een geste kan geen sprake zijn, zeker niet nu zowat alle individuele gevallen, onder druk van de Vlaamse partijen werden geregeld. Dat was meer dan voldoende, een algemene pardon is uitgesloten.”

(De Morgen, 5 september 1994)

Bob Cools, SP-burgemeester van Antwerpen: „De Tweede Wereldoorlog moest gevoerd worden om de vloed van totalitarisme, fascisme, nazisme en racisme te stoppen. Er werd bovendien een nieuw facet toegevoegd aan het oorlogsgeweld: het doden van mensen op industriële schaal. Tegenover dit naakte feit schijnt het schier ondenkbaar dat kristelijke vergevingsgezindheid wordt ingeroepen, amnestie in overweging wordt genomen, vergeetachtigheid wordt ingeroepen opdat oorlogsmisdadigers niet vervolgd zouden worden.”

(De Morgen, 5 september 1994)

PSC: wil enkel „cas par cas” en is bijgevolg niet gewonnen voor algemene maatregelen.

Ecolo: Amnestie is voor deze partij onaanvaardbaar indien zij kollektief, retroactief en automatisch zou zijn. Amnestie is niet mogelijk voor de franstalige groene partij omdat de staat dan erkent dat ze zich vergist heeft in de repressie van de kollaboratie.

Regine Beer, Stichting Auschwitz, afdeling Vlaanderen: „Misschien vinden personen die de laatste wereldoorlog niet meegemaakt hebben dat de vroegere politieke gevangenen en weerstanders geen medelijden hebben en dat het nu, zowat 50 jaar later, goed zou zijn genade te verlenen. Maar deze periode mag nooit vergeten worden, (...), de wrede heden van het nazi-regime mogen nooit vergeten worden !”

(in Visies op kollaboratie, repressie en amnestie, Rodenbachfonds, 1994)

(Foto BEIGA)

De tegenstanders van amnestie leggen elk jaar bloemen neer in het kamp van Breendonk. Toch gebiedt de gerechtigheid en de historische eerlijkheid dat in Breendonk aan de repressieslachtoffers wordt gedacht.

LUDO ABICHT OVER VERZOENING:

„GEEN LIEFDADIGHEID MAAR RECHTVAARDIGHEID“

Met "De zure druiven van de oorlog. Amnestie of verzoening?" schreef Ludo Abicht een knap essay over het amnestie-vraagstuk. Het vormt een warm pleidooi voor verzoening. De titel verwijst naar een vers uit het boek Jeremia uit het oude testament: "De vaders hebben zure druiven gegeten, en de kinderen hebben er tandpijn van gekregen."

Ludo Abicht is in meer dan één opzicht een interessante figuur. Hij doceert literatuurtheorie en filosofie. Hij is voorzitter van het Masereelfonds, lid van het Vlaams Palestinakomitee en de Vereniging voor Joods-Christelijke Betrekkingen. De wortels van Abicht hebben tegelijk joodse en flamingante vertakkingen. De joodse tak van zijn familie heeft de nazi-terreur niet overleefd. Zijn vader was tot voor het vermoorden van Joris Van Severen lid van het Verdinaso. Bij de bevrijding was Ludo Abicht acht jaar oud. Veel Vlaamsgezinde huisvrienden werden getroffen door de repressie.

■ In uw boek pleit U voor het oplossen van het repressieprobleem. Kan U dit standpunt verzoenen met uw joodse achtergrond?

L. Abicht: „ULB-professor Liebman is jood. Zijn familie heeft een heleboel slachtoffers gekend, o.a. zijn broer. In zijn boek "Als jood geboren" schrijft hij dat hij juist door deze gruweldaden de Palestijnen steunt. Ik vind dit een schitterende etische konklusie. Juist omdat ik het lijden, de angst van mijn joodse familie gezien heb en deze angst na de oorlog ook gezien heb bij de "zwarten", wens ik geen onderscheid te maken tussen deze twee groepen. Ik ben tegen het goedpraten van het ene onrecht door het andere."

XAVERIUSKOLLEGE

■ Hoe keek U als kind aan tegen de repressieslachtoffers?

L. Abicht: „Als achtjarig kind beschouwde ik deze mensen allemaal als slachtoffers. Tijdens de oorlog hielpen we thuis Engelse piloten die in België waren gestrand. Na de oorlog kregen we dan de "zwarten" over de vloer. Als kind registreer je dat."

Na de bevrijding stuurden mijn ouders mij naar de jezuïeten, naar het Xaveriuskollege, omdat dit een goede school was. Die school zat ook vol met radikale flaminganten, o.a. pater Stracke en de schilder Alfred Ost. Er waren ook heel veel kinderen van wie de vader in de gevangenis zat. Zij hadden gezien hoe hun moeders kaalgeschoren werden, hoe hun vaders op de grond geslagen werden, van sommigen was de zus verkracht. En in die kinderen was niemand geïnteresseerd. Ze werden beschouwd als uitschot, als kinderen van misdadigers. Op Xaverius kregen ze steun. Daar werden ze aanvaard.

Dit uitte zich ook politiek. Vanaf 1946 hadden wij in het geheim 11 juli-vieringen, achter gesloten deuren, niet te luid en met een beperkt aantal mensen. Ergens hing er dan een klein Vlaams Leeuwke in het lokaal. We vonden het ongelooflijk ple-

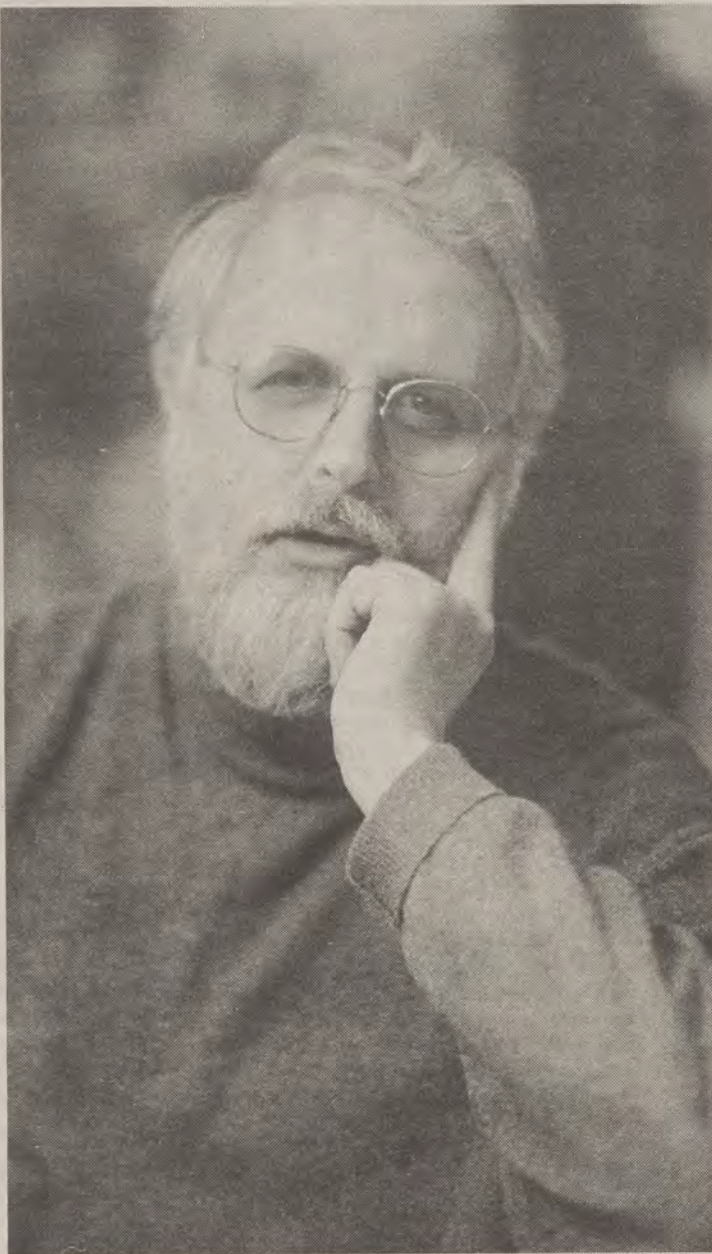
zant dat wij dat durfden. Door dit alles kreeg onze school de naam van 'zwart kot', alhoewel ze tevens zeer internationalistisch was. Want aan de ene kant onderwezen de paters ons over het grote Vlaamse verleden en aan de andere kant namen zij toen al stellingen in tegen apartheid in Zuid-Afrika."

■ In uw boek schrijft U dat een samenleving die op misdaden en wandaden gebouwd is, daar vroeg of laat de rekening voor gepresenteerd krijgt. Klopt deze uitspraak wel met de realiteit?

L. Abicht: „Het is inderdaad niet altijd zo. Maar ik merk dat zolang de Palestijnse kwestie niet opgelost wordt Israël geen leefbaar land is. In de VS is men nog steeds niet in het reine gekomen met de genocide die men uitgevoerd heeft op de indianen. En als we kijken naar wat Turkije allemaal doet met de Koerden dan zal dit land ooit met de Koerdische kwestie rekening moeten houden, zelfs al zouden alle Koerden uitgemord worden."

In België heb je een periode gehad waarin de mening, de identiteit van de meerderheid van de bevolking van geen belang was. Men heeft geprobeerd met de hulp van de klerikalen en de liberalen het 'Vlaamse' voor eens en voor altijd monddood te maken. Dit is niet gelukt. Maar het is wel een misdaad. Ik denk dat wanneer we de feiten die zich hebben afgespeeld tijdens en na de oorlog niet verwerken, we de nieuwe autonomie van Vlaanderen aanvatten met een zware hypotheek. Je kan stellen dat binnen twintig jaar toch niemand van die generatie nog zal leven en het dus niet echt meer nodig is. Maar dat is fout. Kijk eens naar wat er in Ierland leeft. Daar is men nog steeds niet vergeten wat er in de 17de eeuw is gebeurd. Je moet het dus verwerken want anders komt het op een lelijke manier terug. Dan gaat het kankeren, uitbarsten en vormen aannemen die ik nu zie in het Vlaams Blok."

■ Is de kans niet groot dat het Vlaams Blok inzake amnestie een zinnige discussie in de weg zal staan, wat dan weer tot

Ludo Abicht: „De historische eerlijkheid gebiedt in Breendonk ook aandacht te schenken aan de repressie."

gevolg heeft dat er geen oplossing komt voor het probleem?

L. Abicht: „Ik herinner me nog dat vele communisten van mening waren dat je geen kritiek mocht uitoefenen op de Sovjetunie, alhoewel ze zelf zagen dat er fouten gebeurden. Zij verantwoordden zich door te stellen dat men geen kritiek mocht uitoefenen op dit systeem omdat men anders argumenten gaf aan de vijanden van het communisme en de Sovjetunie. Er zijn ook joden die zeggen dat elke kritiek op Israël leidt tot anti-semitisme. En dit klopt ook deels, maar ondertussen zit je met taboes die niet bespreekbaar worden."

BREENDONK

Enkele vrienden die behoorden tot het verzet en Regine Beer volgen in het amnestie-dossier dezelfde redenering: "je mag daar niet over spreken want dan is de weg terug open naar het fascisme". Zij zijn wel voor het oplossen van fouten op individuele basis. Ik denk dat zij zich vergissen. Waar zij voorstander van zijn noem ik liefdadigheid, maar geen rechtvaardigheid. Liefdadigheid houdt de arme mensen op hun plaats. Het is de houding van de goedhartige rijke die graag iets

geeft aan de arme, die dan "dan-kuwel meneer" zegt. Maar wanneer de arme opstaat en voor zijn rechten opkomt dan zeggen de rijken "hela manneke". Als je alleen individuele gevallen wil behandelen, doe je aan liefdadigheid en ondergraaf je het zelfrespect van de betrokkenen."

■ Dus een algemene maatregel?

L. Abicht: „Ja, er moet een gebaar komen van officiële zijde, nl. van de Vlaamse regering. Want als je geen verzoening op bredere schaal toestaat, blijft je een wonde open houden. En dan geef je het Vlaams Blok argumenten die het ook op andere terreinen hanteert. Het Vlaams Blok heeft gelijk wanneer het zegt dat de huidige toestand onrechtvaardig is. Maar de open wonde van de repressie geeft het Blok argumenten om andere onrechtvaardige standpunten te verdedigen. En dit zal zo blijven zolang men weigert een dialoog aan te gaan over de repressieproblematiek. Men zou het eens moeten wagen om in Breendonk in één kamer van de twintig het onrecht te belichten van tijdens de repressie. Het overgrote deel van de weerstanders zou hiertegen protesteren. Toch gebiedt de histo-

rische eerlijkheid in Breendonk ook aan de repressie aandacht te schenken."

Een ander voorbeeld: inzake gevangeniswezen zijn we bereid te werken aan rehabilitatie van gevangenen, reïntegratie van gevangenen in de maatschappij, e.d. Maar voor vroegere 'zwarten' willen we dit niet doen. Hiermee ga ik dus niet akkoord. Daarom wens ik dat beide kanten rond de tafel gaan zitten."

Anderzijds is het natuurlijk perfect mogelijk dat door het repressieprobleem terug op de voorgrond te plaatsen extreem-rechts sterker gelegitimeerd wordt en gesteund zal worden in haar eigen grote gelijk. Het is een beetje zoals met de discussie over de legalisering van soft-drugs. Sommigen beweren dat legalisatie een stap naar hard-drugs is. Anderen daarentegen ontkennen dit en wijzen erop dat alcohol al een gelegaliseerde soft-drug is."

Persoonlijk ben ik voorstander om wel over het repressieprobleem te praten en het op te lossen, omdat dit een meerwaarde geeft. Het is moreel juist. Deze problematiek zou na 50 jaar bespreekbaar moeten zijn, we zouden volwassen genoeg moeten zijn om dit aan te durven."

Wat nu langs beide kanten gebeurt is het volgende: "mijn feiten zijn uw mythen". Langs beide kanten mag je nu nog altijd niet over een aantal feiten spreken. Dat er bijvoorbeeld op het einde van de oorlog, toen het niet veel moed vergde om een geweer vast te nemen, meer mensen vermoord zijn door toenmalige verzetslieden dan nodig was. Dat bijvoorbeeld door een aantal prominenten van de Vlaamse Beweging anti-semitische praat verkocht werd. Dat een aantal leden van de Vlaamse Wacht in Antwerpen hebben deelgenomen aan pogroms. Of dat sommige mensen van het verzet de wilde repressie hebben laten begaan, alhoewel ze het hadden kunnen stoppen. Dat bepaalde bewakers misdaden hebben begaan tegen gevangengenomen kollaborateurs. Beide kanten horen niet graag de negatieve verhalen over zichzelf of ontkennen deze zelfs."

■ Zoals het ook een mythe is dat de repressie totaal en onvoorwaardelijk was, en er daarom een totale en onvoorwaardelijke amnestie moet komen.

L. Abicht: „Met volledige en onvoorwaardelijke amnestie bedoelen sommigen kwijtschelding van straf en daad, wat men dus in de volksmond vergeten en vergeven noemt. Het Vlaams Blok eist dit. Ik ben daar geen voorstander van. We mogen de misdaden niet vergeten, niet deze van tijdens de oorlog, en niet deze van na de oorlog."

HUYSE

„Dankzij de studie van Huyse en Dhondt hebben we een goed beeld van de repressie. Er moet een onderscheid gemaakt wor-

DE REPRESSIE VERVOLGT TOT VANDAAG

DE KINDEREN VAN DE KINDEREN

den tussen de officiële repressie en de wilde repressie. Kijk, ik heb altijd gedacht dat de officiële repressie anti-flamingant was. Maar door het boek van Huyse is mijn mening gewijzigd. Ik heb ontdekt dat ik ook een slachtoffer was van een mythe, zoals er zoveel mythes zijn in deze discussie. Er zijn wel anti-Vlaamse uitvalen geweest van kriegsauditeuren, en het valt niet te ontkennen dat er nog andere anti-Vlaamse feiten gebeurd zijn in die periode. Maar men kan niet zeggen dat de repressie minder hard zou geweest zijn in Wallonië dan in Vlaanderen.

Het is wel waar dat het aantal bestraffingen van politieke kollektatie in Vlaanderen hoger was dan in Wallonië. Maar ondanks die vaststelling kan men niet hard maken dat de repressie anti-Vlaams was, zoals dat in 1918 het geval was. Bij de wilde repressie daarentegen was het wel zo dat alles wat Vlaams was vervolgd werd. Toen was Vlaamsgezindheid gelijk aan zwartgezindheid. In die periode was het voldoende om germanist te zijn om ervan langs te krijgen. De oorzaak hiervan lag in de sfeer van totale irrationaliteit.

Kortom, men moet kunnen toegeven dat er langs de twee kanten fouten zijn gebeurd. Men kan de kollektatie wel verklaren, maar dit betekent nog niet dat men ze moet goedkeuren. Er moet erkend worden dat de kollektatie fout was."

■ Sommigen stellen dat de term amnestie een te geladen begrip is. Het zou teveel ladingen dekken, waardoor de discussie bij voorbaat mislukt. Anderen zijn van mening dat men deze term moet behouden, omdat hij aangeeft in welke richting men een oplossing wenst te verkrijgen.

L. Abicht: „Je kan het bekijken zoals het verkopen van een produkt. Je dient je af te vragen hoe ver je wil gaan om dat produkt te verkopen. Als je te ver gaat, dreig je niet van je produkt af te geraken.

Het produkt dat volgens mij verkocht moet worden is dat van een dialoog. Je wil tot een dialoog komen die moet leiden tot verzoening. De oorspronkelijke betekenis van het Griekse woord amnestie is ook opheffen van de straf en niet van de schuld. Het probleem bij dit woord is dat men het reeds 50 jaar gebruikt. Het heeft langzaam zijn oorspronkelijke betekenis verloren. De mensen verstaan niet meer wat men juist eist wanneer dit woord gebruikt wordt, omdat er zoveel betekenissen aan gegeven zijn. Daarom stel ik voor het begrip "verzoening" te gebruiken, of een ander minder geladen begrip."

Jan Puype
Peter Dejaegher

⇒ De zure druiven van de oorlog. Amnestie of verzoening? Ludo Abicht. Uitg. Hadewijch, Antwerpen, 1994, 123 blz, 498 fr.

Er leven vandaag in Vlaanderen een heleboel mensen die nog steeds te lijden hebben onder de gevolgen van de repressie. Zij wensen zich niet kenbaar te maken omdat zij weten dat de „zwarten" nog altijd worden misprezen. Wij respecteren hun anonimiteit, maar de lezer moet weten dat het om mensen van vlees en bloed gaat, konkrete gevallen dus.

Wij zetten de maatregelen op een rijtje die tot op vandaag naderen, vaak tot in de kinderen van de kinderen.

■ Meneer X ontving enkele maanden geleden een brief waarin te lezen stond dat hij i.v.m. oorlogsschade nog steeds meer dan 100.000 fr. aan de Belgische schatkist dient te betalen.

■ Iemand anders ontvangt ongeveer 15.000 fr. minder pensioen omdat hij tien jaar ontzet is geweest uit zijn ambt waardoor hij geen volledige loopbaan bekomen heeft.

■ Een jongen die 16 jaar was op het einde van de oorlog werd tot zes maanden hechtenis veroordeeld omdat hij lid van de Hitlerjeugd was geweest. Nadien is hij er echter in geslaagd een carrière op te bouwen. Na veertig jaren dienst weigert de regering hem een nationale erkenning te geven i.v.m. zijn arbeidsprestaties. En dit omwille van zijn oorlogs-jeugdverleden dat geen uitstaans heeft met zijn latere beroepsleven.

■ Van al de 242.000 arbeiders die tijdens de oorlog vrijwillig in Duitsland zijn gaan werken om hun gezin te kunnen onderhouden krijgt geen van hen vandaag de dag bepaalde voordelen die aan anderen wel worden of werden toegestaan.

■ 50 jaar na datum wordt nog steeds op alle getuigschriften, bestemd voor een openbare dienst, de veroordelingen vermeld, ook al werd er genade verleend.

■ Aan kandidaten voor de Militaire School wordt nog steeds een attest van achternwaardigheid gevraagd, waarin de gedragingen van de familieleden vermeld moeten worden. Dit betekent dat wanneer ouders of grootouders om hun politieke overtuiging veroordeeld werden kinderen of kleinkinderen nog steeds de gevolgen moeten dragen.

UIT HET RAPPORT-BOURGEOIS

Het rapport-Bourgeois van 1984 geeft een goed overzicht inzake de gevolgen die tot op vandaag nog van tel:

■ Verval van nationaliteit. De 3.165 mensen die bij verstek tot een criminele straf werden veroordeeld verloren hun Belgische nationaliteit. Volgens ramingen waren er daarvan in 1984 nog 1.200 tot 1.500 in leven. Zij hebben hun Belgische nationaliteit niet terug verkregen. Aangezien zij niet aanwezig waren op hun proces is deze maatregel begrijpelijk. Wat echter niet door de beugel kan is dat hun kinderen die na deze strafmaatregel werden geboren geen Belgische nationaliteit kunnen verkrijgen. En ook de kinderen

Sommige verzetslui hadden het vooral op jonge vrouwen gemunt. In totaal werden 14.000 vrouwen en 24.000 jongeren berecht, twee repressiegroepen die de gevolgen van de repressie tot vandaag met zich en hun familie meedragen.

van die kinderen niet.

■ Verbod het land binnen te komen. 101 personen mogen nog steeds niet het land binnenkomen.

■ Ontzetting uit de rechten. Aanvankelijk werden 75.000 mensen tijdelijk of levenslang uit hun rechten ontzet. Daar deze maatregel overdreven zwaar was, werd hij door een wet uit 1948 en door de wet Vermeulen van 1961 versoepeld. Niettemin zijn nu nog steeds 600 tot 650 personen vervallen van hun rechten. Deze cijfers houden echter geen rekening met personen van wie slechts bepaalde rechten (vb. kiesrecht) zijn vervallen.

■ Veroordelingen tot schadevergoeding en verbeurdenverklaring. Het Hof van Cassatie oordeelde in 1949 dat de eis tot schadevergoeding vanwege de Staat aan personen die politiek hadden gekollaboreerd, ongrondwettelijk was. Ook het verbeurdenverklaren werd in dit arrest veroordeeld. Niettemin meldt het rapport-Bourgeois dat er nog steeds 70 dossiers open zijn tegen mensen die in België verbleven.

Vaak is er sprake van onverschuldigd vanwege de schuldenaar om de gevraagde sommen te betalen. Ook worden de dossiers uitgevoerd tegen de nakomelingen en familieleden van de veroordeelde. Gezien de ongrondwettelijkheid van deze maatregel mag dit een schandaal worden genoemd.

■ Sekwesterdossiers. Omdat de Staat vreesde dat velen de schadevergoeding, de geldboeten, de belastingen en de taken niet zouden kunnen betalen, heeft zij de Dienst van het Sekwesteren opgericht. Deze dienst ontnam aan 28.496 personen het recht hun goederen te beheren, daardoor werd niet alleen de gestrafte getroffen, maar ook het hele gezin. Na jaren is echter in het merendeel van de dossiers opheffing verleend, waardoor er nu nog „slechts" 20 dossiers

actief behandeld worden. Ook hier geldt de opmerking dat de rechtsspraak in 1949 oordeelde dat deze maatregel niet met de grondwet strookte.

■ De administratieve epuratie. Tijdens de repressie werden zware tuchtsstraffen uitgesproken tegen personen die een openbaar ambt of mandaat (vb. burgemeesters, magistraten, personeel van openbare instellingen, onderwijzers, e.d.) bekleedden en die verdacht (lijst van de kriegsauditeur) werden van burgerontrouw. Deze maatregel was definitief en bijgevolg niet voorlopig. In den beginne was er ook geen mogelijkheid om in beroep te gaan tegen het verval van het recht een openbaar ambt te vervullen. Deze benarde situatie werd in de loop der jaren rechtgetrokken. Toch laten de gevolgen zich nog voelen inzake de pensioensituatie van de gestrafte of van zijn weduwe.

■ Vergoeding van oorlogsschade. Na de oorlog bestond de mogelijkheid zich te laten vergoeden voor oorlogsschade die men opgelopen had. Veroordeelde kollaborateurs of zelfs diegenen die enkel maar verdacht werden van kollektatie hebben hierop geen beroep mogen doen, ook zij die later in hun rechten werden hersteld. Dit was voor de repressieslachtoffers een bijkomende bestraffing bovenop hun eigenlijke strafrechtelijke straf.

Ook onschuldigen werden niet gespaard aangezien ook verdachten werden uitgesloten.

■ Vuurkaart 14-18. De oudstrijders van 1914-18 die tijdens die periode aan Belgische zijde hadden gevochten, maar tijdens de Tweede Wereldoorlog kollaboreerden, werden hiervoor extra gestraft. Na WO I werd aan deze oudstrijders „een vuurkaart" uitgereikt voor bewezen diensten. Met deze kaart kreeg men een verhoging van de frontstreeprente, vermindering

voor het openbaar vervoer, kosteloze geneeskundige verzorging. Deze oorlogsveteranen dienden, naast een gewone straf hun vuurkaart in te leveren. De maatregel werd pas in 1956 genomen, 12 jaar na het beëindigen van de oorlog, en werd willekeurig uitgevoerd (men diende immers niet veroordeeld geweest te zijn).

■ Statuten van nationale erkenbaarheid. De toekenning van dit statuut had vele voordelen. Men verkreeg een titel, een rente en het recht op vervroegd pensioen zonder vermindering van pensioenrechten. Ook hier werden de repressieslachtoffers uitgesloten om dergelijk statuut te verkrijgen. Doorheen de jaren is er geen sprake geweest van mildering van deze maatregel. Zelfs personen die nooit veroordeeld zijn geweest of later in eer zijn hersteld, blijven uitgesloten.

■ Verlies van eretekens. Ook op die wijze werden repressieslachtoffers gestraft. En dit zowel voor eretekens die verband hielden met militaire als met beroepsactiviteiten.

COLOFON

Deze katern rond Amnestie en Verzoening werd samengesteld door Jan Puype en de redactie van het weekblad WIJ.

Verleenden hun medewerking: Oswald Van Ooteghem, Lutgart De Beul, Jürgen Constandt, Filip Vandenbroeke.

Het is een uitgave van het Vlaams Pers-, Radio- en TV-instituut, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel.

Tel: 02/219.49.30.
Fax: 02/217.35.10

Verantwoordelijke uitgever: Bert Anciaux

DE REPRESSIE IN CIJFERS

Omdat velen geen besef hebben van de omvang van de repressie brengen wij hier enkele cijfers. Wij baseerden ons hoofdzakelijk op het rapport van de Werkgroep Bourgeois dat in 1984 werd opgemaakt in opdracht van de Vlaamse Raad en dat o.a. een inventaris geeft van de sociale en menselijke gevolgen voor de getroffen en de repressie- en epuratielwetgeving. Volgens Johan Gilissen, die in 1951 een statistische studie maakte over de repressie werden in de periode tussen 18 september 1944 en 31 december 1949 door de militaire rechtbanken 346.283 dossiers geopend i.v.m. kollaboratie, of

4.15% van de bevolking. Dit cijfer lag echter hoger. Er werden immers ook nog eens 58.784 dossiers geopend tegen personen die vrijwillig voor de bezetter hadden gewerkt. Deze dossiers werden echter nadien niet vervolgd. Tevens dient men de 43.093 dossiers van de burgerlijke epuratie te vermelden, of de inschrijving op de lijsten van de Krijgsauditeurs. Dit brengt het eindtotaal op 448.160 personen.

Bovendien werd een grote groep mensen niet meegerekend in dit eindtotaal aangezien zij een tijdlang zijn opgesloten zonder dat er een gerechtelijk dossier werd geopend en er ooit een

veroordeling werd uitgesproken. Ook wordt in deze gegevens geen rekening gehouden met de grote aantallen personen die uitgesloten werden van het genot van talrijke afzonderlijke wetten.

Van de 346.283 „echte” dossiers werden er 230.472 zonder gevolg geklasseerd en werden er 58.566 bevelen van niet-vervolg uitgesproken. Het aantal gevallen dat berecht moest worden bedroeg uiteindelijk 57.052 dossiers.

Inzake geografische spreiding kunnen we stellen dat 20.018 vonnissen (37%) in het Frans werden beslecht en 33.458

(63%) in het Nederlands. Na de vrijspraken kunnen we besluiten dat er uiteindelijk 53.005 veroordelingen werden uitgesproken wegens incivisme. Dit totaal maakt 0.64% uit van de bevolking.

Een 3.000-tal personen werd veroordeeld tot de doodstraf, meer dan tweeduizend mensen kregen levenslang, 2.966 kregen een strafmaat van 15 tot 20 jaar gevangenisstraf toebedeeld, een 3.000-tal tussen de 10 en 15 jaar, 9844 tussen de 5 en 10 jaar, 8.148 tussen de 3 en 5 jaar, 22.602 minder dan 3 jaar en 512 kregen andere straffen.

Als we de geografische spreiding van de repressie bekijken, dan is het opvallend dat in Vlaanderen het totaal aantal

veroordelingen meer dan twee keer zo groot was dan in Wallonië. Tot hetzelfde resultaat komen we voor het aantal inschrijvingen op de lijsten van de krijgsauditeurs. De Waalse krijgsraden spraken echter strengere straffen uit in vergelijking met hun Vlaamse tegenhangers.

Ook het aantal ter doodveroordeelden liep hoger op in Wallonië dan bij ons. Er werden 242 doodsvonnissen uitgevoerd, waarvan 105 in Vlaanderen, 123 in Wallonië en 14 in Brussel werden voltrokken.

Anderzijds staat het vast dat 70% van de veroordelingen wegens politieke of kulturele kollaboratie betrekking hadden op Vlamingen.

LEO EN JAN

REPRESSIESLACHTOFFERS, TOT VANDAAG

Het voorbeeld van twee repressieslachtoffers, een Vlaming in Argentinië en een Vlaming in Spanje, toont aan hoe de gevolgen van de naoorlogse repressie en epuratie nog tot de dag van vandaag kunnen doorwerken en bestendig worden.

EEN VLAMING IN ARGENTINIË

Leo Poppe viert op 22 december 1994 in Buenos Aires zijn 83ste verjaardag. Hij is de onbezoldigde kulturele ambassadeur van Vlaanderen in Argentinië. Hij heeft onschatbare diensten bewezen aan de Vlamingen in Zuid-Amerika. Hij organiseert er Nederlandse taalkursussen, toneelvoorstellingen en 11 jublievieringen. Hij geeft er sinds tientallen jaren het maandblad „De Schakel” uit, dat een echte schakel wil zijn tussen Vlaanderen en Argentinië. Hij is de vertegenwoordiger van *Vlamingen in de Wereld* en van de VTB-VAB. Hij is drager van de VTB-prijs 1970. Hij werd in België

door de hoogste gezagsdragers, zelfs door de koning, ontvangen en gefeliciteerd.

Maar Leo Poppe was lid van het Verdinaso, een trouwe volgeling van Joris Van Severen. Tijdens de oorlog was hij actief in de jeugdbeweging van het VNV. In september 1944 meldde hij zich voor het Oostfront. Hij werd bij verstek ter dood veroordeeld en vervallen verklaard van de Belgische nationaliteit.

Aangezien hij in Argentinië als statenloze leeft, met alle daaraan verbonden nadelen, heeft hij een aanvraag ingediend om opnieuw de Belgische nationaliteit te bekomen. Zijn verzoek werd gesteund door vooraanstaande Vlamingen en parlementairen van VU en CVP. Het mocht niet baten. Tijdens de zitting waarop de Kamercommissie voor naturalisaties voorstelde om honderden in Vlaanderen woonachtige en vaak nederlandsontkundige buitenlanders (daaronder sommigen met

een strafregister) tot Belg te verklaren, verwierp zij de aanvraag van Leo Poppe.

EEN VLAMING IN SPANJE

Jan is een echte Brusselse Vlaming. Hij was joernalist in een liberale krant. Zijn jeugd werd getekend door de achteruitstellingen en de vernederingen als Vlaming in een Vlaamsvijandige hoofdstad. De Vlaamse kinderen werden er systematisch en in strijd met de taalwet, in Franse klassen gestopt.

Tot mei 1940 was de verhouding: 19% van de leerlingen in Nederlandse klassen tegen 81% in Franse klassen. Tijdens de bezetting werden de taalwetten toegepast. Flor Grammens werd voorzitter van de Commissie voor Taaltoezicht, waarin zowel Vlamingen als Franstaligen zetelden. Het resultaat was: 43% van de leerlingen in Nederlandse klassen tegen 57% in Franse klassen.

Was het dan te verwonderen dat Jan voor de Nieuwe Orde koos, die in Brussel aan de Vlamingen kulturele en sociale kansen bood, die in de Belgische staat ondenkbaar waren?

Jan trok als oorlogskorrespondent naar het Oostfront. Na de oorlog werd hij veroordeeld tot een fikse gevangenisstraf en een dito geldboete omdat hij de troon had doen wankelen, zoals men dat destijds formuleerde. Hij kwam in een Belgisch concentratiekamp terecht, maar hij bedankte voor de geboden gastvrijheid. Hij verkoos de vrijheid en vluchtte naar Spanje.

Het werd een vallen en opstaan en een harde strijd om een nieuw bestaan op te bouwen. Maar het lukte. Het Ketje uit de grootstad werd in Spanje een bekend alpinist, een kenner van de bergwereld, auteur van een Spaanse en Franse encyclopedische studie over de Pyreneeën, fotograaf van de hoogste pieken, een Vlaming met groot aanzien in Spanje en Frankrijk.

Jan werd dit jaar 81 jaar en kreeg van het ministerie van Financiën een aanmaning om 270.000 fr. te betalen voor een boete die in 1947 door de Krijgsraad werd opgelegd.

VERZOENING IN VLAAMSE RAAD EN REGERING

Zowel in de Vlaamse Raad als in de Vlaamse regering worden de mogelijkheden onderzocht om binnen de eigen bevoegdheden de sociale en menselijke gevolgen voor de getroffen van de repressie weg te werken. De VU-fractie legde in de Raad voorstellen neer die moeten bijdragen tot de verzoening tussen de Vlamingen.

VLAAMSE REGERING

De oproep tot verzoening van koning Albert II indachtig nam de Vlaamse regering op 2 maart 1994 volgend standpunt in m.b.t. de wegwerking van de resterende gevolgen voor de oorlogsslachtoffers en de getroffen van de repressie. Principieel wordt gestreefd naar een regeling van dit vraagstuk op federaal niveau, om te komen tot een maatschappelijk verantwoorde oplossing, tegen de bevrijdingsfeesten.

2. De Vlaamse regering is bereid op diskrete wijze mee te werken aan een federale regeling en zal zo nodig in dit kader haar verantwoordelijkheid opnemen en initiatieven nemen.

3. Aan het Bureau van de Vlaamse Raad zal gevraagd worden na te gaan of een actualisatie van het rapport Temmerman-Bourgeois aangewezen is.

De Vlaamse regering trok, op voorstel van minister Johan Sauwens, 10 miljoen fr. uit op de begroting van Welzijn voor allerhande uitgaven i.v.m. wegwerking van de sociale en menselijke gevolgen voor de slachtoffers van de oorlog.

De actie „Jeugd en democratie” die de Vlaamse regering tijdens dit schooljaar naar de leerlingen van de derde graad secundair onderwijs zal voeren, zal uitgebreid stilstaan bij de problematiek van repressie en epuratie.

VLAAMSE RAAD

Op 30 maart 1994 besliste het Bureau van de Vlaamse Raad

een werkgroep op te richten die bestaat uit parlementsleden van alle fracties in de Vlaamse Raad. Als voorzitter werd de voorzitter van de Vlaamse Raad gekozen, de socialist Eddy Baldewijns, als eerste ondervoorzitter de VU'er Hugo Schiltz en als verslaggever de CVP'er Herman Suykerbuyk.

De werkgroep vergaderde op 31 mei, 28 juni en 19 oktober. Te onthouden valt de uiteenzetting van professor Rimanque over de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap inzake de persoonsgebonden aangelegenheden en meer bepaald over de bevoegdheid inzake bijstand aan personen.

De stelling van professor Rimanque is duidelijk: de Vlaamse Gemeenschap kan vanuit zijn algemene bevoegdheid in het kader van de bijstand aan personen, een financiële tegemoetkoming toekennen aan hen die een „bijzonder nadeel” hebben geleden naar aanleiding van oorlogsfeiten of overheids- of andere maatregelen gedurende en na de oorlog.

De werkzaamheden van de werkgroep moeten nog worden voortgezet vooraleer tot konklusies te komen.

VU-INITIATIEVEN

Vanuit de VU-fractie werden er 2 voorstellen in de Vlaamse Raad neergelegd:

een voorstel van resolutie door Paul Van Grembergen betreffende maatregelen die kunnen bijdragen tot de verzoening tussen alle Vlamingen; een voorstel van dekreet van Vic Anciaux dat de aanstelling beoogt van een ombudsman bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor het wegwerken van de individuele gevolgen van de repressie en epuratie. Een voorstel van dekreet m.b.t. financiële tegemoetkomingen is thans in voorbereiding.

GESPREKKEN MET OOSTFRONTERS TERUG NAAR HET OOSTFRONT

De tiendelige reeks „Terug naar het Oostfront” die in wekelijkse afleveringen in WJ verschijnt is vanaf 4 mei 1994, wordt kortelings uitgegeven als VNS-brochure. Voor deze serie sprak WJ-redacteur Peter Dejaegher met de gewezen Oostfronters Bert De Gruyter, Omer Schoofs, Oswald Van Ooteghem, Toon Van Overstraeten en Jan Vincx, en ging hij te rade bij de historici Bruno De Wever en Frank Seberechts. „Terug naar het Oostfront” tracht een beeld te geven van de motivatie van de Oostfront-soldaten, en gaat na hoe de geïnterviewde Vlamingen vandaag staan tegenover het eigen oorlogsverleden. In tekenen op de brochure „Terug naar het Oostfront” kan via onderstaand strookje.

TERUG NAAR HET OOSTFRONT

Naam : _____

Adres : _____

wenst. (aantal) exemplaren van de VNS-brochure „Terug naar het Oostfront” aan de prijs van 200 frank per exemplaar (verzendingkosten inbegrepen).

De brochure wordt opgestuurd samen met een overschrijvingsformulier.

17 EN 18 DECEMBER

GELE LINTEN-AKTIE VOOR AMNESTIE

De kerstperiode is de periode bij uitstek om actie voor amnestie te voeren. Kerstmis is namelijk het feest dat oproept tot vrede en verzoening. De Volksunie voegt de daad bij het woord en zal zich daarom rond deze periode in vele plaatsen van het land laten zien met de "gele linten-actie".

Naast de VNOS-uitzending van 6 december 1994, de extra amnestie- en verzoeningskatern van 7 december 1994 en naast verscheidene parlementaire initiatieven zal de Volksunie met deze actie van zich laten horen in het weekeinde van 17 en 18 december 1994. Op die dag zullen in de grote steden van

Vlaanderen de gele linten worden opgehangen.

WAAROM GELE LINTEN?

Gele linten staan symbool voor de boodschap die in het bekende Amerikaanse lied „O tie a yellow ribbon round the old oak tree” bezongen wordt. Dit lied wou duidelijk maken dat men thuis terug welkom is. Wij zijn ervan overtuigd dat 50 jaar na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog en 50 jaar na het begin van de repressie iedereen thuis terug verwelkomd is. Laat ons het verleden niet vergeten, maar laat ons elkaar vergeven en laat ons verzoenen.

Daarom zal de Volksunie niet stoppen met deze eis te stellen en zullen wij op zaterdag 17 en zondag 18 december 1994 onze gele linten knopen aan bomen, lantaarn- en verkeerspalen. Tevens zullen wij de discussie niet uit de weg gaan en een pamflet met onze oproep tot verzoening aan de man of vrouw brengen. Ook de bijzondere WIJ-katern ligt ter beschikking van wie een debat of actie organiseert.

Wie mee wil werken aan deze actie of meer informatie wenst te krijgen neemt contact op met Koen T'Sijen of Guido de Backer op het VU-sekretariaat: 02/219.49.30.

Laat ons het verleden niet vergeten, maar laat ons elkaar vergeven.

UW AMNESTIE-MOTIE IN DE GEMEENTERAAD

Op 19 mei jl. verspreidde de Vereniging van Vlaamse Mandatarissen een pilootvoorstel rond amnestie met de bedoeling dit hangijzer ook op andere dan het nationale niveau te brengen.

Strikt genomen is amnestie een bevoegdheid van de federale kamers. De gemeenteraad is zelfs niet bevoegd om politieke beslissingen en handelingen van hogere overheden, waarbij de gemeente geen belanghebbende partij is, te bekritisseren. Momenteel aanvaardt de wetspraak echter wel moties waarbij de gemeenten zich "mengen" in zaken van algemeen belang. Denken we hierbij aan de moties over kernwapenvrije gemeenten die enkele jaren geleden opgang maakten.

Het pilootproject bestaat uit twee moties. Een eerste is een voorstel dat de VU-fractie in Sint-Niklaas indiende. Het tweede voorstel is de motie zoals

die uiteindelijk door de gemeenteraad van Sint-Niklaas gestemd werd. Aan de hand van beide teksten kunnen VU-mandatarissen hun motie agenderen en beter voorbereiden. Ze kunnen zelf vergelijken en zien waar de meeste problemen voor de andere, traditionele partijen liggen.

Samen met dit project stelden we ook een amnestie-dossier samen. De mandatarissen die werkelijk niets aan het toeval willen overlaten en die hun moties uitgebreid willen stofferen, kunnen een meer uitgebreide bundel aanvragen op het VVM-sekretariaat.

Voor dit dossier selecteerden we: de motie Van Grembergen, Hancké en Suykerbuyk in de Vlaamse Raad (24 feb. '94), voorstel van resolutie in de Vlaamse Raad betreffende de verzoening tussen alle Vlamingen (8 feb. '94 - ingediend door meerdere VU-leden van de

Vlaamse Raad), de toespraak van Hugo Schiltz in de Vlaamse Raad (9 feb. '94), de toespraak van Paul Van Grembergen in de Kamer (10 feb. '94) en de teksten voorgesteld op een VU-persontroeting (1 maart '94).

Het was uitdrukkelijk de bedoeling om met dergelijke moties een ruggesteun te geven aan de nationale mandatarissen die niet nalaten om dit dossier op het federale vlak aan te brengen. Uit meerdere gemeenten kregen we ondertussen het signaal dat de amnestie-motie in een of andere vorm was aangenomen.

Omdat de Vlaamse gemeenteraden zich na 9 oktober hebben hernieuwd en omdat op meerdere plaatsen nieuwe VU-mandatarissen zetelen, biedt VVM dit project opnieuw aan.

Info: Vereniging van Vlaamse Mandatarissen, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel (02/219.25.00).

VORMINGSINSTITUUT LODEWIJK DOSFEL PRESENTEERT

Dosfel, het vormingsinstituut van de Volksunie, draagt ook haar steentje bij tot de inspanningen die de partij deze dagen onderneemt om het amnestie-dossier terug op de politieke agenda te plaatsen. Zo steunt zij lokale VU-afdelingen en andere organisaties die informatie wensen te verstrekken en dit dossier kant en klaar aan de man willen brengen. Verscheidene sprekers kunnen via haar gekontakteerd worden:

- Dr. Bruno De Wever (historikus), auteur van o.m. "De Oostfronters", de biografie van Staf De Clercq en "Greep naar de macht - Vlaams-nationalisme en Nieuwe Orde - Het VNV 1933-1945";

- Eresenator Walter Luyten (historikus), bezielend ijveraar voor amnestie met woord en daad;

- Prof. Ludo Abicht, auteur van o.m. "De zure druiven van de

oorlog-Amnestie of verzoening?" en "Oorlogskinderen hebben grote ogen";

- Rom Duprez brengt de klankdiareeksen "Hoe de zwarten in de hemel kwamen" en aansluitend "Anton van Wilderode en de IJzerbedevaart";

- Richard Vandersmissen (gepensioneerd leraar) spreekt over de executies tijdens de repressie (o.m. de zaak Irma Laplasse);

Ook twee of meer sprekers tegelijkertijd laten spreken behoort tot de mogelijkheden. Wel vraagt Dosfel minstens een maand voor de geplande activiteit contact op te nemen waarbij verdere inlichtingen worden verschaft.

Info: Vormingsinstituut Lodewijk Dosfel, Omwentelingsstraat 13, 1000 Brussel, tel. 02/219.25.00 en fax 02/217.35.10.

OP ZWART-WIT-DENKEN BOUW JE GEEN SAMENLEVING VNOS-UITZENDING OVER AMNESTIE OP VIDEO

De VNOS-uitzending van 6 december j.l. over amnestie en verzoening is nu ook verkrijgbaar op video. Deze video geeft een duidelijk beeld van wat er in de periode vlak na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog gebeurde. Er heerste een chaotische sfeer waardoor een eerlijke rechtspraak niet mogelijk was en vele onschuldigen getroffen werden.

Anderzijds ontkent deze video de gruwelen van het nazi-regime niet en stelt zij zich kritisch op t.o.v. de kollaboratie. De beeldfragmenten van toen worden afgewisseld met getuigenissen van personen die de oorlogsperiode aan den lijve ondervonden hebben en vaak tot tegengestelde kampen behoorden. Wetenschappers en auteurs, die over deze periode hebben geschreven krijgen eveneens een plaats in het programma en ook het standpunt van de Volksunie wordt uit de doeken gedaan.

Zo spraken wij openhartig met Ludo Abicht, Vic Anciaux, Louis Davids (hoofdredakteur van het Belgisch Israëlitisch Weekblad), Louis De Lendtecker, Bruno De Wever, Line Lambert (repressieslachtoffer), Jan Loones, Hugo Schiltz, Frank Seberchts en Oswald van Ooteghem. Als we nog zeggen dat Willem Vermandere met zijn eerlijke en ontroerende Ballade voor Daniël het programma doorweeft, kunnen we besluiten dat deze video uitstekend aantoont dat die donkere bladzijde dringend moet omgeslagen worden.

Historikus Bruno De Wever.

Voor allen die meer willen te weten komen over deze periode en voor diegenen die iets willen organiseren (debat, actie, infoavond, e.d.) omtrent dit onderwerp, is deze video een „must”.

U kunt deze 25 minuten durende video bestellen door 250 fr. te storten op het rekeningnummer 435-0271521-01 van Volksunie, Brussel met vermelding „video amnestie”.

GROTE INDIVIDUALITEITEN STUTTEN HET SYSTEEM

Het Nederlandse profvoetbal bestaat dezezer dagen veertig jaar. Naar aanleiding daarvan zagen wij bij de NOS (Nederland 3) een panelgesprek, gestoffeerd en verlevendigd met archiefmateriaal, met de bb. Notermans, de Stoop en Kuiphof.

Notermans was de eerste Nederlandse beroepsvoetballer „in” Nederland, de Stoop was één der eerste promotors van het profvoetbal en jarenlang topbestuurder van wat we gemakkelijks halve de tweede Amsterdamse club (er werd geregeld zonder goed gevolg gefusioneerd om met Ajax te kunnen concurreren) zullen noemen en Herman Kuiphof was een paar decennia lang de Nederlandse Rik De Saedeleer.

Vermits we zelf niet meer van de jongsten zijn leven er ook bij ons nog (zeldzame) herinneringen aan die althans in Nederland bewogen beginjaren. Het kwam er zelfs tot de oprichting van een wilde beroepsvoetbalbond die met (weinig) geld de betere spelers weghaalde bij de opzuivere amateurleest gevestigde topklubs. Notermans was de eerste die de stap zette en hij vertelde met simpele eenvoud dat hij de drie of vier verbruiksbonnen (bij ons „pinten” genoemd) maar al te graag inruilde voor een overigens zeer bescheiden geldelijke bijverdienste. „Eigenlijk stelde het weinig voor. We werkten de ganse dag en trainten 's avonds hard voor weinig centen. We werden tweemaal afgebeeld maar hadden het er voor over.”

Vermits voetbalbonzen altijd en eeuwig voor het geld kiezen – in dit geval voor de wedstrijdontvangsten – draaide de officiële en „enige echte” voetbalbond relatief snel bij. Het profvoetbal werd geïnstalleerd.

ZONDER WOORDEN

Nederlanders staan op principes. Dat is geweten. Ze wringen die graag de nek om wanneer hun koopmansgeest zulks gebiedt maar desondanks. Bij ons werd het amateurisme eigenlijk stilzwijgend verlaten. Er was voor de oorlog natuurlijk de affaire Raymond Braine, die kwalijk werd genomen dat hij zijn grote populariteit te gelde maakte in een of andere handelszaak (een mens houdt het dezezer dagen niet voor mogelijk) maar na de grote wereldbrand werd men wijzer. Of sluwder. De amateurs kregen onkostenvergoedingen en andere extraatjes. Niet vergelijkbaar met vandaag natuurlijk maar de lange mars naar het grote geld was ingezet. Anderlecht eerst (of moeten we schrijven Albert Roosens) en Standard nadien (of moeten we schrijven Roger Petit) waren de baanbrekers. We herinneren ons nog een strafverhaal van de toenmalige baas van het Astridpark. „Voorzitter Kiekens van Antwerp verweet mij dat ik mijn spelers, die van Anderlecht dus, te veel liet trainten. We waren van twee naar drie en vier avondtrainingen per week overgestapt. Hij vond dat onze eerste klassers al techniek en fysiek op overschot hadden.” Het klinkt komisch en ontroerend tegelijk.

De overstap naar het professionalisme, of wat daar doen voor doorging, vertaalde zich in

Nederland niet onmiddellijk in grote internationale successen. Al blijft het opvallend dat Oranje van 1955 tot en met 1959 geen enkele keer van de Rode Duivels verloor. Nederland won zevenmaal en speelde driemaal gelijk. Onder die overwinningen telde men „monster-scores”.

5-2, 2-7 en 9-1. Dat kon er ook in die tijd mee door. Toch stond het ook toen al vast dat de inbreng van sterke, om niet te zeggen uitzonderlijke individualiteiten in soortgelijke omstandigheden doorslaggevend was. En Nederland bezat in die jaren kanjers: Wilkes, Rijvers en Moulijn. Dat de Rode Duivels begin jaren zestig de Nederlanders lik op stuk gaven mocht om dezelfde reden geen verwondering wikkelen. De gouden generatie van Anderlecht met Jurion, Van Himst, Hanon, Verbiest, Puis en Heylens was aangetreden. Het was in die periode dat bij ons het semi-professionalisme (voor de middag werken en na de middag trainen) geleidelijk werd ingevoerd. Het Anderlecht van Roosens roffelde op de Europese poorten maar kreeg ze niet open. Omdat het nog geen echte profploeg was. Niet fysiek en niet mentaal.

GOUDEN JAREN

Die fysiek en die mentaliteit had Feyenoord wel toen het in de lente van 1970 de voetbalwereld verbijsterde en in de finale van de Europacup I Celtic Glasgow versloeg. Het heet dat voor en na nooit een zegevierende ploeg met zoveel luister werd gevierd. Het Feyenoord van Ernst Happel, Rinus Israël, Wim Jansen, Wim Van Hanegem en Cees Moulijn leidde met zijn onverwachte sukses de gouden jaren van... aartsrivaal Ajax in.

Op de Meer was een verlosser opgestaan. Een zaligmaker. Johan Cruyff. Misschien wel de beste Europese voetballer aller tijden. Cruyff was ook nog eens schitterend omringd. Met klaskakken en vechtmachines als Keizer, Krol, Haan, Neeskens, Muhren en Rep. Nederland propageerde het totaal- of intimidatievoetbal. In alle lijnen liepen jongens met een mes tussen de tanden. Rinus Michels dekretterde het „voetbal is oorlog”. Gewapend, letterlijk en figuurlijk, greep Nederland in 1974 in München net naast de bewuste glorie: de wereldtitel. Waar het op grond van het vertoonde spel nochtans aanspraak kon op maken. Vier jaar later vond hetzelfde elftal zon-

In de Vlaamse voetbalherinnering zal de naam van Pieters Graafland voor altijd klinken. De doelwachter die vooral bij het derby der Lage Landen de leuze voerde: „In naam van Oranje hou gesloten die poort!”

der Cruyff in Argentinië de doelpaal op zijn weg. Tweemaal werd de eindstrijd van het wereldkampioenschap verloren tegen het... thuisland. Een „detail” dat alles helpt verklaren.

In die gouden jaren voor Nederland rijgde ons voetbal zich een tactisch keurslijf aan waaruit het nu, voorlopig vruchteloos, probeert te bevrijden. Het verdedigen en afwachten, het counteren en uitbreken werden tot kunst verheven. Door Goethals eerst, door Guy Thijs nadien. Achter de voor onze nationale ploeg goede jaren tachtig schuilde een minder fraaie werkelijkheid. Die van het strakke defensieve voetbal waarin improvisatievermogen en individualisme – de grote aantrekkingspolen van het echte voetbal – als de pest werden geweerd. Natuurlijk, in de tweede helft van de jaren zeventig waren onze topploegen het beroepsvoetbal gaan aanhangen en spoedig zouden de meeste en tenslotte alle eerste klasse klubs hun voorbeeld (moeten) volgen. Toen in die jaren Club Brugge (onder Happel) Europes finales haalde en Anderlecht (onder Croon en Goethals) Europese finales won, geloofde men dat ons „systeem”, in wezen gebaseerd op een gekoesterd minderwaardigheidsgevoel, niet meer stuk kon. Alhoewel de inhoudelijke bijdrage van ons voetbal op het internationale forum vanzelfsprekend als schraal en arm werd ervaren.

Nederland moest na de gene-

ratie Cruyff meerdere jaren wachten op de generatie Gullit-Van Basten, die in tegenstelling met haar voorgangers bijna onmiddellijk naar het buitenland uitweek. De een na de ander eigenlijk. Maar desondanks wordt Ajax in deze dagen beschouwd als het beste klubelftal van Europa. Met telkens nieuwe jongeren van eigen kweek blijven de Amsterdamse lefgozers de wereld verbazen. Geen mens die begrijpt waar de Amsterdamse club al dat jonge talent blijft halen.

Al is Ajax ten allen tijde, in goede en slechte dagen, blijven uitgaan van eigen kracht. Het heeft maar zelden tactische compromissen gesloten met zichzelf in functie van de tegenstander. Het heeft altijd geopteerd voor aanvallend en gedurfd voetbal en in die filosofie de bluts met de buil erbij genomen. Een vaststelling die veel helpt verklaren en die op termijn onvermijdelijk successen moet opleveren. Vandaar.

Toch onthouden we uit het verhelderend gesprek op Nederland 3 nog een paar andere „zekerheden”. De Stoop verklaarde dat een club pas kan gedijen als haar „worteling” goed is. Niemand kan een klub „maken”. Wie dat probeert behaalt hooguit sukses(jes) op korte termijn. Het wedervaren van veel fusieklubs, ook bij ons, getuigt daarvan. Om het kind bij de naam te noemen: wij kennen geen enkele fusieklub die op korte termijn ons voetbal daadwerkelijk heeft verrijkt.

Lokeren dreef een aantal jaren op het geld van voorzitter Rogiers. Molenbeek deed hetzelfde met de centen van baas L'Ecluse. Tongeren, Hasselt, noem maar op: welke verbeteringen hebben zij op termijn voor het voetbal in hun stad of streek meegebracht? De Stoop ervoer hetzelfde. Hij stond aan de wieg van meerdere fusies in het, aanvankelijk ook in de breedte, rijke Amsterdamse voetbal. Hij wilde een tegengewicht voor Ajax vormen. De bestuurders volgden hem. De supporters niet. Vandaag is er helaas niets overgebleven. Zelfs geen bescheiden tweede klub... Er bestaan dus nog waarheden in het voetbal waar de marketingspecialisten voorlopig (?) machteloos tegenover staan.

De andere onomstootbare waarheid: niet de trainer (zeker niet), niet de structuur, niet de tactiek maar wel de individualiteiten maken het verschil tussen goede en grote ploegen. Individualiteiten waarborgen avontuurlijk, aantrekkelijk en onvoorspelbaar voetbal. Het is een goede zaak dat Marc Degryse het voortouw heeft genomen en bij iedere gelegenheid meldt dat er dringend veel moet veranderen in ons voetbal. De vrijheid van handelen, het intuïtief voetballen mag jonge knapen niet verboden worden. Zij mogen winnen, maar „moeten” zich amuseren. Zoniet kan het allemaal niets opleveren. Dat zouden die overbetaalde trainers nu wel eens mogen beginnen beseffen.

Flandrien

LEON DEGRELLE EN DE WAAELSE KOLLABORATIE

RELAAS VAN EEN AVONTUURLIJK BESTAAN

Van het boek van de Engelse historicus Martin Conway, over Léon Degrelle en het Rexisme tijdens de oorlog, is nu ook een vertaling in het Nederlands verschenen. De titel *Collaboratie in België* slaat in feite, zoals de ondertitel (in kleine letters) preciseert, alleen op de kollaboratie van Degrelle en zijn aanhangers, de rexisten. Het is een degelijke en ernstige studie, de eerste die het onderwerp vrij grondig en met zin voor objectiviteit behandelt en dus een leemte vult.

In zijn voorwoord tot het boek schrijft Martin Conway: „Het is niet de bedoeling helden of slechteriken neer te zetten in dit boek” (This is intended to be a book without heroes or villains). Het is weldoend dit te lezen wanneer men denkt aan de wijze waarop bij ons sommige historici als rechters en moralisten optreden, partij kiezen, en aldus afbreuk doen aan de serene objectiviteit van de ware historicus. Verder, in zijn inleiding, rekent de auteur ook af met zijn collega's die op alles en iedereen het etiket „fascisme” en „fascist” kleven. „Rex is ook een goed voorbeeld van de uiteenlopende anti-demokratische stromingen die in Europa bestonden tijdens het interbellum en die maar al te vaak het etiket „fascisme” krijgen opgeplakt” schrijft hij. De auteur beschouwt dit als een misleidende simplificatie en verwijst naar een aantal katholieke landen (Portugal, Oostenrijk, Polen, Italië, Spanje en ook België) waar onder katholieke intellectuelen stromingen ontstonden als uiting van hun onvrede met de bestaande toestanden en hun streven naar een „nieuwe orde”, anti-demokratisch, anti-liberaal, inspiratie zoekend o.m. in de pauselijke encyclieken. Regimes zoals dit van Salazar in Portugal en van Dolfuss in Oostenrijk bv. hadden weinig of niets gemeen met het nationaal-socialisme. Ook het Rexisme was oorspronkelijk een verschijnsel dat ontstond in katholieke kringen van intellectuelen. Onder de leiding en het impuls van Léon Degrelle heeft Rex (Christus-Koning, Christus Rex) een bewogen geschiedenis en een grondige evolutie gekend.

„VERDACHTE”

In 1939 had Rex in de verkiezingen van dat jaar een zware nederlaag geleden (nog slechts 4% van de stemmen tegen 12% in 1936). De vooruitzichten waren weinig bemoedigend en zelfs somber voor Rex en zijn ongeduldige en ambitieuze leider Léon Degrelle, toen in mei 1940 ook voor ons land de oorlog losbrak.

Léon Degrelle werd, zoals vele Vlaams-nationalisten, als „verdachte” aangehouden en naar Frankrijk gedeporteerd. (De gedeporteerden van mei '40, waaronder ook Joris Van Severen, die de dood vond in Abbeville, vermoord door Franse soldaten.)

In dit boek wordt uiteengezet hoe Degrelle, na zijn terugkeer uit Frankrijk, aanvankelijk poogde een politieke rol te spelen en betrokken was bij gesprekken en onderhandelingen over de vorming van een regering in bezet België.

Met Hendrik De Man onderkende hij een principiële koers, maar van dit alles kwam niets terecht. Het Duitse militair bestuur hield zich aan de richtlijn van Hitler zoveel mogelijk de Vlamingen te bevorderen en Léon Degrelle, die niet in de gunst stond van von Falkenhausen en Reeder, geraakte niet van wal. Wel verscheen het rexistisch dagblad *Le Pays Réel* terug, met toelating van de Duitse overheid, en schreef Degrelle hierin virulente artikelen, o.m. tegen de democratie en tegen Engeland. Vooral de ineenstorting van Frankrijk sterkte de Rexisten in hun overtuiging dat de democratieën vermolmd waren, gedoemd om te verdwijnen, en dat een „nieuwe orde” op komst was. Men kan grif begrijpen dat Degrelle, met zijn groothedswaanzin, zijn mateloze ambitie en zelfoverschatting, niet zinnens was passief aan de kant van de weg te blijven staan, des te minder daar de gebeurtenissen hem gelijk gaven in zijn ogen. Ongeduldig geworden publiceerde hij op 1 januari 1941 een artikel in *Le Pays Réel* waarin hij zich solidair verklaarde met het nationaal-socialisme en dat hij eindigde met „Heil Hitler”. Het kon niet veel baten, het vertrouwen en de steun van de Duitsers bleef uit, en in feite stond hij nergens toen in juni 1941 de aanval van Duitsland op de Sovjet-Unie nieuwe perspectieven opende: de militaire kollaboratie, de oprichting van het Waals Legioen, de inzet van Léon Degrelle persoonlijk aan het Oostfront. Dit was een belangrijke zwenking, want van dan af verwaarloosde Degrelle meer en meer de Rex-partij en de Belgische toestanden en verhoudingen.

GERMAANSE WALEN

Slechts af en toe kwam hij nog naar België en de leiding van Rex liet hij haast volledig over aan zijn plaatsvervanger, Matthys. Zijn tactiek bestond er nu in de aandacht op zijn persoon te vestigen en er alles op te zetten om in contact te komen met de invloedrijkste nazi-bonzen. Daartoe verbleef hij herhaaldelijk in Berlijn. Op de weg naar de kollaboratie waren er voor hem geen grenzen: hij was tot alles bereid, en vermits hij in Berlijn tot het besluit gekomen was dat de macht van de SS en van Himmler steeds toenam, deed hij alles om in de gunst van Himmler te komen. Hij proklamde op eigen initiatief dat de Walen eigenlijk Germanen waren en thuis hoorden in het Germaanse rijk. Hij wist het zelfs door te zetten dat het Waals Legioen, dat ondergebracht was in de Wehrmacht, getransfereerd werd naar de

Léon Degrelle in zijn jonge jaren: mateloos ambitieus, leidend aan groothedswaanzin en zelfoverschatting.

Waffen-SS en hij zelf paradeerde voortaan in het uniform van een SS-officier. Skrupules had hij blijkbaar niet, het doel heiligde de middelen. Het doel was zeer persoonlijk: een machtspositie veroveren voor zichzelf.

De opvattingen van Degrelle waren vaag en dikwijls onwettelijk, irrationeel, zoals zijn kultus voor een Boergondisch ideaal. Of hij dit Boergondisch ideaal overgenomen had van Joris Van Severen, of het een eigen vinding was blijft onzeker. Zeker is dat het door de Duitsers niet als ernstig beschouwd werd. Ten overstaan van de Duitsers bekende hij zich onvoorwaardelijk tot het nationaal-socialisme en aanvaardde hij de inlijving van België (Wallonië) in het Groot-Germaans Rijk. Hij rekende er echter op dat hij zo mogelijk in België, maar zeker in Wallonië aan de macht zou komen met de steun van Hitler, of althans van Himmler en de SS. Zijn groot-spraak was echter niet in verhouding tot de realiteit. Weliswaar slaagde hij er in in het nieuws te komen en het Waals Legioen bleek een goed propagandamiddel. Maar enige reële macht in België verkreeg hij niet. Wel slaagde Rex er in van sekretaris-generaal Romsee te bekomen dat een aantal rexisten benoemd werden tot provincie-gouverneur, burgemeester of schepenen. Doch zij moesten een zware tol betalen. Meer en meer geïsoleerd en bestookt door het Verzet werden vele rexisten vermoord. In hun machteloosheid namen zij, gedekt door de SS, hun toevlucht tot tegen-terreuren en vermoorden op hun beurt een reeks tegenstanders. Hun situatie was uitzichtloos en er bleef op het einde van de bezetting slechts een harde kern over.

De enige ideologische tegen-speler van Degrelle in de rexistische beweging was J. Streele,

die poogde kollaboratie binnen zekere grenzen te houden, maar mislukte en zich terugtrok. Het noodlot wilde dat Streele na de oorlog ter dood veroordeeld en geëxecuteerd werd, terwijl Degrelle de dans ontsprong.

Nog tijdens het tegenoffensief in de Ardennen in 1944 voegde Leon Degrelle zich bij de Duitse troepen in de hoop met hen naar Brussel op te rukken. Ook dit was een laatste misrekening.

NAAR SPANJE

Uiteindelijk slaagde hij er nog in van uit Denemarken met een klein vliegtuig uit de omsingeling te ontsnappen en Spanje te bereiken, waar hij veilig was, want tot een uitlevering is het nooit gekomen.

Martin Conway heeft zich zeer goed ingewerkt in de materie die hij behandelt, hij is er in geslaagd als vreemdeling zich vertrouwd te maken met Waalse toestanden en verhoudingen. Blijkbaar is hij minder goed op de hoogte van wat zich in Vlaanderen afspeelde. Dit viel trouwens buiten zijn eigen gekozen werkteerrein. Zo ziet hij het onderscheid niet tussen de Dietse of Groot-Nederlandse gedachte en de Boergondische dromerij van Degrelle.

Opvallend is dat de Duitse overheid een strikt verbod handhaaft t.o.v. het VNV om te spreken of te schrijven over Groot-Nederland of Dietsland, maar anderzijds Degrelle liet proberen over zijn Boergondische doelstellingen, wat m.i. nogmaals bewijst dat zij hem niet „au sérieux” namen.

Het is misschien goed er nog even aan te herinneren dat Rex-Vlaanderen, met het akkoord van Degrelle, in het begin van de bezetting gefusioneerd werd met het VNV bij het tot stand komen van de zgn. „eenheidsbeweging”. Diensvolgens heeft Rex opgehouden te bestaan in Vlaanderen en heeft Degrelle

geen rol gespeeld in het Vlaamse land.

Léon Degrelle heeft na de oorlog meerdere boeken gepubliceerd. Het spreekt van zelf dat ernstig voorbehoud geboden is en dat hij er niet voor terugschrikt te fantazieren. Het boek van Martin Conway daarentegen geeft ons een betrouwbare versie van het avontuurlijk bestaan van Léon Degrelle tijdens de oorlog en van het Rexisme in de kollaboratie. Zoals reeds gezegd vult dit boek een leemte.

F. Van der Elst

Collaboratie in België. Martin Conway. Uitg. Globe, Brussel, 1994. 378 blz., 995 fr.

Deze week in

Exclusief: bij Mikhail Gorbatsjov in Moskou

Knack

De Windsors: een monarchie in last

De wereld van de Windsors

De Britse monarchie raakte zodanig bedolven onder de schandalen, dat velen haar einde voorspellen. Het verval van de Windsors begon al, toen de adel en de kerk hun invloed op de samenleving verloren. Een achtergrondverhaal, deze week in Knack

Mikhail Gorbatsjov

Mikhail Gorbatsjov brak de Sovjetunie af en week van het voorplan. Zijn analyse van het wereldtoneel blijft echter vlijmscherp. Een gesprek in Moskou, over de grote politieke manoeuvres, over vergissingen, inzichten en het nieuwe tijdvak. Deze week in Knack.

Salman Rushdie

Ayatollahs veroordeelden hem tot de dood wegens godslastering. Waardoor schrijver Salman Rushdie al vijf jaar ondergedoken leeft. Knack trok twee dagen met hem op in België. Racen, rolluiken neer, praten, bij beslissers sancties bepleiten tegen Iran: het relaas, deze week in Weekend Knack.

En verder...

Gesprek met buitenlandminister Frank Vandenbroucke • ACW-voorzitter Theo Rombouts over de oproep tot linkse bergroepering • Nieuw licht op Leopold III • Boeken: Antonio Molina, Willem Elsschot, de medioneerlandistiek • "Eat Drink Man Woman": een soap-opera • De landschapstekeningen uit de Morgan Library

Knack

+ WEEKEND KNACK
+ TELE KNACK + TALENT
ELKE WOENSDAG TE KOOP

ADVERTENTIE

EEN EIGENZINNIGE SELEKTIE

ZATERDAG 10 DECEMBER

AGNES OF GOD

Geslaagde verfilming van het toneelstuk van John Peilmeyer over een jonge non die haar pasgeboren baby zou vermoord hebben. De psychiater heeft evenwel de grootste moeite om een sluitende verklaring te vinden. Een aangrijpende film van Norman Jewison (1985), met Jane Fonda, Anne Bancroft en Meg Tilly. (TV 1, om 23u.15)

INVASION USA

Een internationale geheime organisatie zaait met terroristische aanslagen verwarring en paniek in de VS. Iedereen zit met de handen in het haar, behalve Chuck Norris, die als gepensioneerde CIA-agent van onder het stof gehaald wordt om Amerika te redden. Amerik. actiefilm (1985) van Joseph Zito. (VTM, om 23u.25)

ZONDAG 11 DECEMBER

U BESLIST!

Luc Appermont presenteert een nieuw „interactief” programma waarin de kijker het laatste woord zou moeten krijgen. In de eerste aflevering wil een alleenstaande 35-jarige vrouw een kind. De kijker moet de geschikte vader uitkiezen... (VTM, om 20u.45)

DINSDAG 13 DECEMBER

TEKENS: DE MYTHE VAN LATEM

Piet Boyens en Guido De Bruyn gingen op zoek naar de betekenis en de invloed van de „eerste groep van Latem” en belichten het werk van o.m. Valerius De Saedeleer, Gustave Van De Woestijne, George Minne en Albert Servaes. (TV 2, om 22u.45)

WOENSDAG 14 DECEMBER

THE COLOR OF MONEY

Paul Newman ontmoet in een buurtkroeg de veelbelovende jonge biljarter Tom Cruise. Hij denkt terug aan zijn gloriejaren en besluit de jongeman onder zijn hoede te nemen. Schitterende Amerik. film van Martin Scorsese (1986), een vervolg op *The Hustler* (1961), gebaseerd op een roman van Walter Travis. (TV 2, om 20u.)

Tom Cruise leert de knepen van het biljarten van Paul Newman in *The Color of Money*, woensdag 14 december op TV 2, om 20u.

25 JAAR JOHAN VERMINNEN

Na Boudewijn de Groot wordt Johan Verminnen in de bloemetjes gezet. Hij wordt in het Amerikaans teater begeleid door een gelegenheidsorkest en brengt uiteraard een selectie uit zijn repertoire. (TV 1, om 22u.05)

THE CHOSEN

1944. Twee joodse tieners, van totaal verschillende afkomst, groeien samen op in Brooklyn en kijken met meer dan gewone belangstelling uit naar de gebeurtenissen in Europa. De oprichting van de staat Israël staat immers ter discussie. Uitstekende bewerking door Jeremy Paul Kagan naar de roman van Chaim Potok. (VTM, om 21u.40)

VRIJDAG 16 DECEMBER

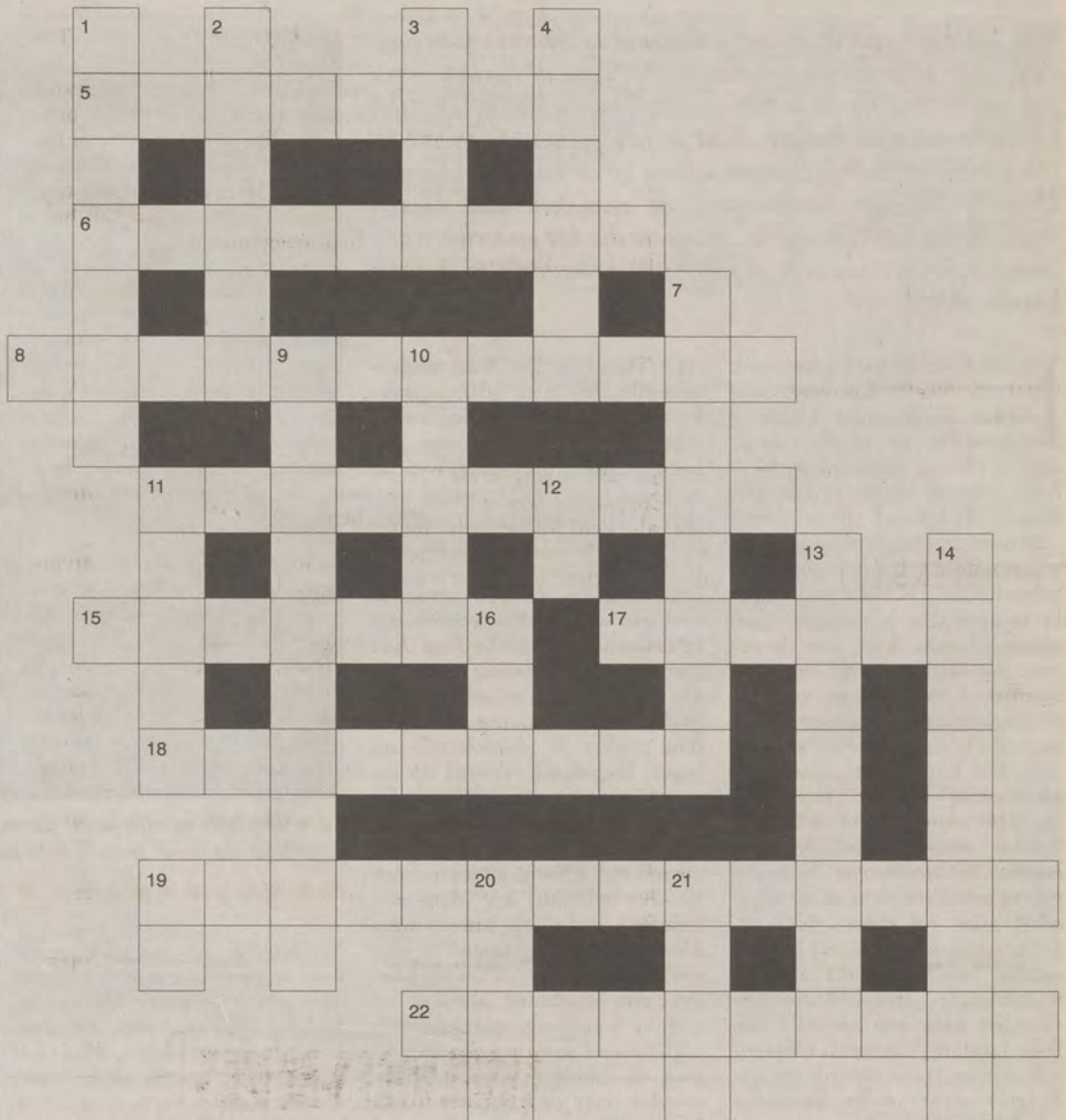
PRESUMED INNOCENT

Harrison Ford is de openbare aanklager die in de problemen geraakt wanneer hij belast wordt met het onderzoek naar de moord op de sexy ambtenares (Greta Scacchi) met wie hij een verhouding had. Uitstekend gerechtsdrama van Alan J. Pakula (1990) gebaseerd op de bestseller van Scott Turow. (VTM, om 20u.30)

HELP!

Britse komische film van Richard Lester uit 1965, de tweede met The Beatles. Het viertal beleefde heel wat dolle grappen, zingt tussendoor de liedjes van de gelijknamige LP en krijgt het aan de stok met een religieuze sekte die op zoek is naar een magische ring (die aan de vinger van Ringo Starr zit). (Ned. 1, om 0u.10)

HERSENBREKER

OPGAVE 29

HORIZONTAAL

5. Een duw die ergernis geeft (8)
6. Heel dicht ergens langs (9)
8. Zo te zien (12)
11. Topprestatie die je in je werkkring verricht (10)
15. Hoewel er veel gaten in zitten, kun je hiermee de gevolgen van een ongelukkige val voorkomen (7)
17. Toch bestaat 't: nóg werkelijker dan werkelijk! (6)
18. Hersengymnastiek (9)
19. Moeilijkheden bij het wasen (14)
22. Twee plekken, maar 't kunnen er ook meer zijn (4, 2, 4)

VERTIKAAL

1. Modieuze bevestiging bij de toog tijdens de beslissende match van een sporttoernooi (7)
2. Botten (6)
3. Versiering (4)
4. Liepen zulke straatjes vroeger omhoog? (6)
7. Als langs een liniaal getrokken (8)
9. De hele gemeente had plezier vanwege een medebewoner van die plaats (10)
10. Bende die de loopbaan verspert (5)
11. Vurig voorval (5)
12. Twee ponden, maar geen Engelse (2)

13. Bezig met je klagend ergens aan vast te houden (8)
14. Uitzonderlijke gebeurtenis die een beschadiging veroorzaakt (4, 5)
16. Bijeenkomst van hoge lieden (3)
19. Bevel om te vertrekken (2)
20. Heel jong (4)
21. Doorbraak (4)

OPLOSSING OPGAVE 28

Horizontaal: 3. ruïne; 8. aanverwantschap; 10. alleenzalmakend; 11. doorstuderen; 13. ijl; 14. kwetsen; 15. hovenier; 19. arena; 20. iemand; 21. dra; 22. inkijk.

Vertikaal: 1. terpentijn; 2. kleinkunstenaar; 3. resem; 4. inhaken; 5. Waal; 6. ondersteboven; 7. antitese; 9. waar een wil is; 12. ook; 16. rijmen; 17. gans; 18. ontij.

Gerard Bakelants uit de Te Boelaerlei 119 te 2140 Borgerhout wint een prijsje. Zijn gele briefkaart met de juiste oplossing nr 28 werd uit de korrekte inzendingen geloot.

Wij verwachten uw gele briefkaart met de oplossing van opgave 29 ten laatste op maandag 19 december op de redactie: Barrikadenplein 12, 1000 Brussel.

SATERDAG

„Cocaïne tussen bananen”

Daarom zijn ze krom

Lady Di zit in Prozac en as

Volgens Delcroix is het allemaal galgenhumor

Bouw klaagt baksteen en been

Zwaard van prins Philip gestolen
Door Damocles?

AHASVERUS

„Alle prijzen voor Just Friends!”,
las Ahasverus
Van je vrienden moet je het hebben

COPPIETERS (2)

De redactie ontvangt graag brieven van lezers. Naamloze, scheld- en smaadbrieven gaan de scheurmand in. De andere publiceert zij, naargelang er plaats is.

De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken.

Brieven worden ondertekend met naam en plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt initialen te gebruiken.

Het jongste nummer van mijn Vlaams-Nationaal weekblad heeft mij geschokt. Op twee pagina's (met inbegrip van de voorpagina) wordt verdacht veel aandacht besteed aan de ideeën van de heer Coppieters, gelanceerd in opdracht van de SP (!).

Dit alles onder de neutrale, alleszins niet afkeurende titels „Een nieuwe progressieve eenheidslijst?” en „Coppieters niet ontevreden met reacties”.

Het hoofdartikel handelt over het Noorse neen. Elke VU-militant had een artikel verwacht over het neen van de VU.

Ik lees geen enkele afkeuring van deze actie. Integendeel, de heer Coppieters wordt voorgesteld als een VU-er die niet ontevreden is met de reacties, inbegrepen deze van onze voorzitter.

Blijkbaar geldt de codex van de mandatarissen niet voor ex-parlementairen noch voor ex-VU'ers, die thans opnieuw VU-er zijn?

Wil noteren dat de reactie van de voorzitter absoluut niet voldoet. Eerst geen commentaar en dan een bevestiging dat de VU doorgaat, zonder het initiatief af te keuren.

Erik Vandewalle, Izegem

Geert Bourgeois, Izegem

LODE WILS

Persoonlijk heb ik Lode Wils nooit ontmoet. Wel ken ik hem door de teneur van sommige van zijn geschriften, alsook door zijn verschijningen op het TV-scherm. Van in het begin is het mij opgevallen met welke voortvarendheid deze historikus onze geschiedenis benadert, meer bepaald de hedendaagse, die talrijke nog levende en lucide tijdgenoten vaak van dichtbij hebben meegemaakt.

Interpretaties die neerkomen op moedwillige verdraaiing en verdachtmaking zijn een akademisch geschoolde onwaardig. Aan iets dergelijks begeeft Wils zich in zijn voorstelling van bepaalde aspecten van de Vlaamse beweging en ondermeer nog van de rol van de vrijzinnigheid.

Geschiedvorsching als geestverruimende activiteit vindt een zonderlinge beoefenaar in iemand als Wils. Het lijkt mij bedenkelijk voor de toekomst van het reeds zo zeer belaagde onderricht in de geschiedenis, wanneer dit toevertrouwd is aan lieden die voornamelijk gedreven lijken door vooroordeel en ressentiment. Ik beklaag vooral Wils' studenten die onder een leiding (?) als de zijne zelfstandig moeten leren denken.

Frank De Keyser, Wezembeek-Oppeem

ALLES OP ZIJN TIJD!

VU-volksvertegenwoordiger Hugo Olaerts verdient een dikke pluim voor zijn wetsvoorstel om de vaak schaamteloze reclame rond Sinterklaas, kerstman, kerstmis te beteugelen. Hij pleit voor een sperperiode. Terecht, want als we laten begaan dan begint de Sinterklaasreclame aanvang september en de kerstreklame aanvang oktober.

De manier waarop sommige dagbladen én de BRTN over dit wetsvoorstel berichten, is ronduit „laag bij de gronds”. Hier wordt niet op de bal maar op de persoon gespeeld. 't Wordt hoog tijd dat het waardevolle het haalt op geld en commercie! De geest en het hart willen ook wat. Daarom: alles op tijd en stond!

Wilfried Rosiers, Neeroeteren

KONGRUEENTIE

Met dit geleerd woord beoefent de CVP de opzoekingen naar een hertekening van het Vlaamse politieke landschap. Op basis van de door het volk misprezen overloperij poogden de liberalen het grootste stuk van dit landschap te verwerven. De socialisten in Vlaanderen (en vooral hun ABVV) geraken maar niet afgescheurd van de

socialisten rond Dehousse.

Zij houden het vooralsnog Belgisch op zijn negentiende-eeuws. Vandaag (26 nov.) echter krijgen de Vlaamse socialist van de 20ste eeuw nog juist de kans om zich Vlaams te gedragen. Want, de radio deelde deze morgen mee dat Maurits Coppieters contact wil leggen tussen alle Vlamingen, die Vlaams en volks voelen. Die zitten duidelijk bij socialist, Agalev'ers, bij de VU en bij de kristelijke zuilen (NCMV, CM, ACW en de boeren). Met hen is de „kongruentie” de „gelijklijkgheid” duidelijker bij elke verkiezing; al was het maar door hun programma's.

Alleen moet die overbodige „B” uit ABVV aangepast worden aan de sedert 1994 federaal geworden Zuidelijke Nederlanden.

Maar er is nog een negentiende-eeuwse klip, die aan de schoolstrijd doet denken. Zij heeft te maken met de letter „C” van de kristen-demokraten. Deze „C” dwingt ons te herinneren aan de gruwelen die door het fundamentalisme nog steeds worden veroorzaakt. Niet alleen in de Moslimlanden, maar ook nu nog in Vlaamse gezinnen, die eerlijk voor hun overtuiging willen leven en toch humaan blijven: mensvriendelijk dus.

De politieke toekomst voor ons volk lijkt me meer dan belangrijk genoeg om van de letters „B” en „C” geen kloof te maken. Die kloof heeft bv. in Antwerpen een democratische frontvorming gehinderd. In Dendermonde leek De Batselier soepel genoeg te zijn om er voordeel uit te halen.

Als we eerlijk en niet fundamentalistisch zijn, moeten we toch bekennen dat er, na de vervlaamsing van BWP, CVP (ooit geleid door VDB!), Agalev meer verschillen bestaan tussen VU en Vlaams Blok dan tussen VU en de democraten uit CVP, SP en de groenen.

Zien anderen het anders?

L.T., Oostende

AANBEVOLEN-HUIZEN

U bent van harte welkom bij

Karel Van Den Berghe

B.V.B.A.

VLOER en MUURTEGELS

- Steeds ruime kortingen
- Kwaliteitsprodukten
- Uitstekende service
- Keuze uit meer dan 600 soorten

GENTSESTEENWEG 377
9300 AALST
(200 m voor de Vijfhuizen)
Tel. 053/70.06.64

PVBA

J. BORREMANS-COCK & KINDEREN

Algemene Bouwondernemingen

Gentsestraat 238
9500 Geraardsbergen
Tel. 054-41.25.89

Wij bouwen voor u sleutel op de deur

DE VRIESE woonverlichting

baron ruzettelaan 78
8310 brugge 4
baan brugge-oostkamp
050 35 74 04

WOONIDEE

Cecile Moonen
Interieur Decoratrice

Wij hebben hart en tijd voor U
Gordijnen en Overgordijnen
De beste merken, maken en plaatsen
Overtrekken van zetels en stoelen
20 jaar ervaring
Advies voor uw interieur
Woonidee, Stationstraat 16,
9280 LEBBEKE
Tel. 052/41.15.73

Brood- en banketbakkerij

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2070 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

SPECIALITEIT VAN ALLE GELEGENHEIDSGEBAK

Café & feestzaal
Op Den Saele
Boomstraat 141 3708 s Gravenweert

Zitplaatsen feestzaal voor 100 personen. Groepen en bussen op afspraak tegen speciale prijzen - toeristenmenu 295 fr.

Brugge bezoeken is ook kennis maken met het

Vlaams Ontmoetingscentrum

*** De Gulden Spoor**

rechtover uitgang parking

t Zand 22 Brugge
tel. 050-34.30.82

* dranken * restaurant
* snacks * zaal voor 50 pers.

HS

N.V. ZAKENKANTOOR HERMAN STEENHOUDT

1 STATIONSPLEIN,
9500 GERAARDSBERGEN
Tel. (054) 41 30 44

Woonkrediet steeds iets beter!

nv de winne-fabrisac

migrostraat 128
B 9200 schoonaarde dendermonde
052/42 33 04 - 42 39 16

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER
Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde
Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december De familiezaak met traditie

tboerenhof

CAFE-RESTAURANT-FRITUUR

Terras - Lunchroom - Coffeeshop
Altamira stone grill

Prijzen voor groepen op aanvraag.

De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 041/81.07.03

Kostuums naar maat

HERENKLEDING
Vermees
Steenhouwersvest. 52
ANTWERPEN

drukkerij

typo
offset
repro
enveloppen
rx enveloppen
kettlingformulieren
boekdruk
direct mail

sta

achter

de

vernieuw ing!

[van mijn lidmaatschap]

Ik weet dat de komende jaren voor de VU van cruciaal belang zijn. Ik twijfel dan ook niet, de partij kan op mij blijven rekenen. Ik maak vandaag nog de betaling van mijn lidmaatschap in orde.